

Ilus

94/433 31.

Mõistlik seltsiline.

Tarwiline õpetus igale noorele inimesele.

Kokkuseadnud

P. Grünfeldt.

S i s u :

1. Kunst terve ja ilus olla.
2. Kunst wiisakas olla.
3. Kunst meeldida.
4. Mõrõja ja peigmees.
5. Armastuse- ja kosjakirjade proowid.
6. Armastuse laulud.
7. Sõnesõowisalmid.
8. Mälestusjefalmid.
9. Aprillisalmid.
10. Lillifeel.
11. Postmarkidefeel.
12. Wärwide tähendus.
13. Nimele tähendus.
14. Mitmesugust nalja ja tõtt.

III Oc

DCXXXIV

Jurjewis.

J. Mäsepp'a raamatukaupluse kulusga trükitud.

1894.

Uus Mõistlik seltsiline.

Tarwiline õpetus igale noorele inimesele.

Kokkuseadnud

P. Grünfeldt.

S i s u :

1. Kunst terve ja ilus olla.
2. Kunst wiisakas olla.
3. Kunst meeldida.
4. Mõrsha ja peigmees.
5. Armastuse- ja kosjakirjade proowid.
6. Armastuse laulud.
7. Snnepoowisalmid.
8. Mälestusessalmid.
9. Aprillisalmid.
10. Lillakeel.
11. Postmarkidekeel.
12. Wärwide tähendus.
13. Nimele tähendus.
14. Mitmesugust nalja ja tõtt.

Jurjewis.

Trükitud J. Mäsepp'a fuluga.

1894.

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 9 Юня 1984 г.

Trükitud R. Mattiejen'i juures Surjewis.

I.

Kunst terve ja ilus olla.

Terwis ei ole mitte ainult rõõmsa elu tingimine ja abinõuu, waid ka armsuse ja iluduse ema. Kõik ilma warandused ei jõua tema wäärtust äratada. Ilma temata ei ole ühelgi asjal wäärtust, elu ilma temata on ainult täis häda ja wiletsust.

Misjuguft rõõmuküllust võib aga see maitsta, kes terve on! Kui palju mitmesuguft õnne on tal osaks! Terwisetundmus teeb meie südame igale ilusale ja häale asjale ja mõjule wastuwõtlikuks, laenab meile jõudu uuteks ettewõtteks, fergitab meie tööd ja ei lase meil meelt ära heita, kui kõik meie soowid mitte täide ei lähe, nagu arwasime ja lootime.

Oh küll terwis igale inimesele kallimaks waranduseks on, siisgi hoolitakse temast ainult wähje. Kerge-meelselt käidakse temaga ümber. Haiguse korral ja surmahädas hüüatakse: „Oh oleksin ma ometi terve!“ aga igapäewases elus ei mõteldagi mõjuduste pääle, mis terwist rikuwad.

Meil on maailmas palju häda maitsta, palju libedust kannatada; meid kurnawad kurbused, meid rõhuwad rasksused; meil on kannatada katku, meil on

karta kolera kohutamist. Kõik need asjad panemad meie südame ahastuses tujukuma, ajavad meile hirmu pääle, nii et nutma peame elu üle, mis ju iegi täis wiletsust ja häda. Aga seda kõik tasub meile jälle hääduš ja lahkus, mida kaasinimesed kui pehmet kosutawat rohtu meie südame haawadesse tilguswad, seda kõik tasub meile sõprus ja armastus. Sõprus paneb meid uskuma, armastus kõike hääks wõtma.

Sõda on hirmus; ta paneb meid kohkuma, kätt on kole, ta paneb meid kartma. Me püüame selga pöördä sõjale, me katsume kõrwale hoida kattu eest — mispärast? Selle pärast, et meil elu armas on. Elu on meile antud Sumalast, sellepärast on meie püha kohus teda hoida kui kallimat warandust. Kes aga oma elu tahab hoida, peab oma terwise eest hoolt kandma.

On haigus, mille eest me ennast hoida ei suuda, aga meie püüame seda. Meie püüame, kus wähegi wõimalik, haigusest mööda astuda; meie tahame, kui haigus meie kallale kipub, sellest jälle lahti saada. Meie ei pea mitte haigust otsima, ta otsib meid ise, sest haigus on ju iluduse häwitaja jaurnu töörist. Haige olema tähendab, et urnu meie täest jõudu katsub. Aga siisgi, kui waatame wabal pilgul maailma, kui tähelepannes waatleme oma kaasinimesi, mis näeme meie siis sagedaste? Meie näeme kattu, mida ei kardeta, näeme kolera, mis kedagi kohkuma ei pane, näeme sõda, mille üle naerdakse. Sa ometi on hirmsad asjad kätt, kolera ja sõda!

Meie astume kui wennad wendade keskele, kui kristlased, kelle kohus on aidata, hoiatada, päästa, aga meid ei panda miksigi, meie abi lüfatatakse tagasi, waadatakse meie pääle külmalt üle öla. Põlgtus paistab meie wastu nende pilgust, keda me hoiatada tahame, wiha nende palgelt, keda aidata meie mõte on, hirmutamine nende huultest, keda meie päästa püüame. On siis see kolera, see kakk nii armas, nii meelitam, et tema pärast neid, kes armastusest ja kohusetundmisest aetud — hädalisi päästma lähewad, p ö l a t a t a k s e, neile ainult läilata hirmutamist palgaks paisatakse? On siis see kakk nii magus, et ennast tema rüpes armatakse õnneliku olewat? Oh ei, kakk on kakk, mis kõik maharusub, kui mitte abi täepärast ei ole parajal filmapilgul. Kakk on tõbi, mis kui wähk sõrgadega inimesest kiini wõtab ja teda kuristiku põhja kukutab, kus ohwrit ootab kole surm ja igawene hukatus.

Alkohol, see on see kakk, mida tahetakse, mille järele terwisest hoolimata jookstakse, mille ette auu-
kartuses kumardab noor ja wana. Zoomine, see on see kolera, mida ei kardeta, mida mõni enesele koguni auuasjaks arwab. Aga kakk on ta läbi ja läbi; kakk, mis inimese ihu ja hinge poolest hukka wiib ja ferjajaks teeb; kakk, mis inimese, kes Sumala pale jarnafeks on loodud, allalükkab mõistmata loomade liiki; kakk, mis oma orjale ahelad kätte ja jalgade külge needib, mis talt rööwib ta waranduse, ta ter-
wise, ta iluduse, ta hää nime, ta eluõnne, ta elu enese.

Noor sõber, tahad sa terve ja ilus olla, siis jäta maha joomine! Sest ainult korralik ja kaine eluviis on, mis tervele kaljuse põhja paneb.

On inimesi, kes armavad, manitsused terve hoidmiseks olla koguni üleliigsed. See armamine on aga wale. Tõsi küll, tugewad inimesed jõuavad enam ära kanda kui nõrgad, aga looduse seaduse wastu eksimine ei jää ialgi ilma nuhtluse, korratu elu tagajärg ialgi tulemata.

Tahab inimene terve alla, siis peab ta nii-
suguses kohas ja eluruumis elama, kus

1) P u h a s õ h k on. Terve, puhas õhk on esimene ja kõige tarwilikum elutarwitus, ilma milleta inimene elada ei wõi. Wärske õhk teeb inimese elu rõõmsaks, kõwendab erkusid, kihutab tööle, sünnitab söögiisu ja annab kasutawat und. Õhk sünnitab terwist ja haigust, elu ja surma. Sellepärast ei ole see mitte ükskõik, m i s s u g u s t õhku me sisse hingame, m i s s u g u s e s õhus meie elame ja liigume. Õhk läheb sagedaste halwaks tubades, kus a) palju inimesi koos, b) kus suitsewad ahjud ja palaw on ja d) kus keedetakse ja pestakse.

Sellepärast tuulutatagu sagedasti tuba ja käidagu iga päew jalutamas.

2) W a l g u s. Wärske, waba õhk wõib inimese terve päale ainult siis kosutawalt mõjuda, kui ta walgusega jeltsis on. Nagu õhk, nii on ka walgus inimese tervele otse tingimata tarwiline.

Sellepärast tehtagu elutubadele suured aknad, et walgus täiel mõõdul wõiks sissetungida.

3) Toit olgu toitem ja terve. Soogiks pruugitagu ainult puhast wett. Kõikide joowastawate jookide tarwitamine mõjub tervele pääle kahjulikult.

4) Elutuba olgu kõrge, kuiv ja puhas.

5) Riided olgu, nagu soojus ja külm seda nõuawad, aga alati puhtad ja awarad.

6) Magamise aeg olgu 6—8 tundi pikk. Lapsed ja waimutöötajad peawad kõige wähem 7—9 tundi magama. Magamise tuba olgu jaheda poolne. Soojas magamine on kahjulik.

Täidetagu neid eeskeiswad juhatusi ja kunst terve olla ongi käes. Waatame aga nüüd, kuida oma ilu eest peame hoolt kandma.

Iludust armastab ehk sallib igaüks, kelle arusaamine asjade ja ilma olu kohta wähegi korras on. Seepärast armastab enam ehk wähem igaüks ise iluduse osaline olla ja ilu hoida üts kõige suurematest ihaldustest ja sell ihaldusel on oma loomulik põhjus. Iseäranis ihaldab õrnem sugu ilus olla ehk ka küll mehed seda ei põlga. Kes oma iluduse ühe ehk teise juhtumise läbi järsku kaotab, tunneb ennast õnnetu olema. Lühedalt: ilus tahaks olla ja ilu alles hoida enam ehk wähem igaüks. Sa kes ilus on, kelle palget ja keha terve iludus ehk, sellel on hõlpus rohkete enesele tähelepanemist ja lugupidamist leida, iseäranis kui ta õrnemast soost on. Nii on terve ilu kallis asi, weel kallim siis, kui hinge iludus ja waimurikkus temaga ühenduses on, kui need wälispidiise ilu juures ei puudu, selle osalisele wõõrad ei ole.

Aga kas on mõnda abinõuu, mille waral inimene oma ilu wõiks rohkendada ja seda aastate mõjuduse wastu taitsta? Välispidised iluduse abinõuud on paljud ja peenemate, enam haritud ringkondade keskel tarwitatakse need küllalt, vähemal wiisil ka mõne jao lihtsama rahwa juures; aga need abinõuud on kõik wiletjad, osalt ainult filmapiikluse mõjuga, osalt koguni mõjudusetad, osalt ka kahjulikud. Pääle nende välispidiste iluduse abinõuude, iluseepide, pulbrite, wärwide ja wõete on weel teisi, paremaid abinõuusi ja nendest tahame natuke rääkida.

Nooruses ilus olla, see on sagedaste wõi enamaste wäga kerge, sest jelles ajajärgus püüab helde loodus iga oma last iluga ehtida, olgu siis, et mõned rikkunud kahjulised mõjudused, mis kas sündides kaasa toodud ehk hiljem osaks saadud, teda tema hääs püüdes feelawad ja takistawad. Prantslased ütlewad: Noore naesterahwa *n o o r u s e i l u* on ühepäewa öis, nooruses olnud ka wanakuradi wanaema ilus. Inglise wanasõna tähendab selle juurde: Nooruse ilu ei ulata kaugemale (sügawamale) kui naha paksuseni, ta kaob pea. See nooruse ilu meeldib ja waimustab küll filmapiikluse, aga tema üksi ei aita kauaks.

Kuulus Hispania luuletaja Cervantes ütleb: Mis iludust kaua alles hoiab, on *w o o r u s*! Selles sõnas seisab tõde ja ta on neile naesterahwastele kauniks kiidukõneks, kes ka siis ilusad on, kui nad enam noored ei ole. Wooruslik inimene, kes ennast ihulikult ja waimulikult kõigiti terweks hoiab, on seega ühtlasi ka oma ilu finnitunud; aeg ja aastad

ei mõju tema pääle nii pea; nende mõju on kaua aega koguni väike. Terwe, waimurikas nägu ja selle mõtlew, iseteadaw seis, hiilgaw, elaw film, mõterikas otjaesine, lahke, sõbralik suu, selge, kindel waatepilt, kauni kõlaga häääl ja julge, kindel kõne — kelle juures need omadused leida, jääb on ikka ka iludust, jääb on iludus aastate rikkwa rooste wastu tubliste ka kinditatud ja nimelt jääb on iludusel jäädawamat armsust, wõitwat wõimu, elu ja hinge, olgu küll, kui ta iseeneest suur ei olegi. Nimetatud amadused, millest praegu ütlesime, et nad iludust ülendawad ja kinditawad, ei ole igaford sugugi mitte päris looduse annid, waid neid wõib suuremal ehk wähe- mal mõõdul enamasti igauks ise enesele omaks nõu- tada, see on, igauks wõib neid looduse abil ja kui looduse poolt kingitud idukesi enese juures täiusele ja tublidusele wälja kaswatada. Hääpüüdlis, korralik elu, milles iseteadwa tahtmisega mingisuguste häade eesmärkide poole püütakse, terwe, laitmata eluviis ja ikka terwise eest hoolepidamine, kindel, häätahtline meeletoon igal päewal, waimutöös ka kehatöös teha ja kehatöös ka mõtte- ja waimuasjas tegew olla, mõistust ja südant harida ja teadmist laiendada, mis- suguses elukasulises sihis, — need on asjad, mille waral ja nimetatud iluülendawaid omadusi enesele osaks wõid saada ja kaugeni wanaduseneni alles hoida. Nõnda elades kinditad ja ühtlasi ka oma weel kallimat wara, oma ihu ja waimuterwist, ja nõnda pi- fendad ja oma eluiga.

Sagedaste on ilusa näo warjul küll iluta hing,

aga jääb on kaswatus ehk mõni teine põhjus seda wiga teinud, ja teraw film võib niisuguse ilu juures ka ikka midagi märgata, mis tundmusele armas ei ole, mis nagu o'kas wastu torfas ja eemale lükkaw on. Niisuguse ilu on päälegi ka üürifene, mis aeg ajalt selle mõõdu järele, kuida hingeelus toon on, kahaneb ja inetuseks ümber muutub. Nõnda kuida seespidine hingeelu tõsine tuum on, mis sugune kord ja kumbe südames ja waimus walitseb ja kuida keha terwis, selle järele kujunewad ka ülemal nimetatud ilu ülendawad omadused inimese palges ja olemises, ja omal wiisil selle järele kujuneb ja muutub ka nagu ise, ka temas olew ilugi.

Inimene, kes ei kogu ega kaswata oma hingesse mingisuguseid häätahtlisi, auusaid, kindlaid püüdeid, ei enese ega oma ümbruskonna kohta; kes nii hooletu, wiitsimata ja logelew tahab olla, et tema seda teha ei wiitsi; kellel tõsist püüdmist mingisuguste hääde eesmärkide poole ei ole ja kes tööd teha ei armasta ei kätte wõimul ega waimunõuudega, elus ka mitte puhtust ega korda ei pea; kes lahkuise, elawuse ja hää korrapidamise asemel tufaselt elab, haigutades aega mööda saadab, see võib küll iluduse osaline olla nooruses, aga tema ilukewade on lühike; see kaob pea, ka tema terwisgi ja rõõm ja õnn põgenewad tema elust. Veel kiiremalt riisuwad iludust igasugused pahad himud ja kired ning nende järele käimine on enese nende alla andmine. Carnasel lool võib inimene pea inetuks muutuda. Soodifute, nurjatute, kelmide ja teiste paha elu paelades

käijate juures on see kõigile nähtaw. Paha ingel märgib oma tõsised teenrid ja oma lapsed enesele ära, wajutab oma pitseri märgi nende näo pääle, tõmbab inetuid jooni nende palgesse — see on: nagu inimese süda on, nii on ka ta nägu. Silm, nagu on hinge peegel. Loodus kannatab ja kaitses küll ka siin kaua aega, aga väga kaua ei wõi tema kannatus kesta; ta on puhas; jäädawalt ei lasse ta ennast naerda. — Mõjuw iluduse häwitaja on ka wiha, tigheidus, kadedus, mure, hingepiin, rahuta olek, hirm, üks enam, teine vähem, mille juures nad kõik ühtlasi ka terwist tapawad ja elu lühendawad. — Need inimesed aga, kes inimliku kaunima ülesande järele, terwise ja auususe reeglite järele korralikult elawad, oma keha ja waimu terweks hoiawad, enesele kui ka teistele ikka õnneks ja rõõmuks mõistawad ja tahawad elada, nende ilu on paljude aastate pääle kinnitatud. Sagedaste läheb nende ilu keskele poole jõudes weel armsamaks, elu- ja hingerikkamaks, kuna teised selles wanaduses juba ammugi nii ära lastunud ja iludusest nii riisunud on, et kurwastaw nende pääle waadata. Ilu, mis hinge ja südant soojendab ja liigutada võib, ei pruugi iseenesest sugugi esimeste iluduste seas olla — mõttewõimuline waimuleek ja terwe hingeline tundmuste õhk, mis palges ja pilgus lehwimas, teewad alles ilu iluduseks, annawad sellele tema õiget võimu, elu ja hinge, ja see ei ole üürifene.

Selle kättesaamiseks võib aga igaüks ise rohkel wiisil loodusele abiks olla, jell teel, nagu ülemal

tähenдатnd. Ja kes seda on ning keda loodus omalt poolt ka vähemagi iluga ehtinud, see on ilus ja selle ilu peab aastatele vastu. Raskkummend kewadet päraft täiseasse jõudmist, ja weel enam sedagi, wõib niisuguste ilukewade weel õitsewalt armas, süütaw ja hingele mõjuw olla, olgu küll, et pikk aastaderida nooruseõhu säält suurel osal juba minema peletanud ja mõned kortsud kulmule tõmmanud. Armas ja kallis on südamele, niisugust ema näha, kellel tütreid ja pojad juba ta enese pikkused, aga kes siisgi ise weel ilus ja jumekas on ja kelle filmist elaw, hingeline nooruseleef mitte weel pole kadunud. Niisugusele emale on tema enese ilu selleks krooniwaks kiidukirjaks ja ülendawaks auutunnistuseks, et ta nõnda elanud ja armastanud, nõnda tööd teinud ja lapsi kaswatanud, nõnda oma paigas hääd teed käinud ja paha põlanud, kuida see tema seisukohas õige, ilus ja kohuslik oli. Niisuguse ema kaele tahaksin ma auupakkumise ja õnnetundmusjega suud anda, üks kõik, kus ta lapsi on kaswatanud, kas toredates saalides ehk wiletjas saunaurtsikus. Maesterahwas, kes aastate mõjuduse vastu oma palgel iludust kaua aega on kaitsta mõistnud ja seespidise waimu leegiga seda puhastada ja seletada osanud, on ikka ka ilusa hinge ja terve kehaga, ja tema kohta wõib julge olla, et ta ka oma lapsi ihu ja hinge poolest terwelt on kaswatanud. Iludus inimese juures ilma waimuta ei olegi ilu; teda wõib pidada paljalt kauniks wärwiks ehk kauniks kujutuseks ilma hingeta. Waimlist ja hingelist rikast jäädwat ilu saadakse aga loo-

duse abil ise oma elu õige tarvitamise läbi — waim-
liselt, hingeliselt, terwelt, korralikult, hääpüüdliselt
õigeste elades.

Tütarlaps, neiukene, noorik ja ema, pidage nüüd
meeles, mis ilu võib ülendada, täiendada, kalliks ja
hingeliseks teha ja rutulise närtsimise wastu finni-
tada. Õpi tundma kunsti, kuida ja võid terve ja
ilus olla, see on nende ridade joon.

II.

Kunst wiisakas olla.

Ülem asi, mis iga inimese käest kodus ja seltskonnas nõutakse, on wiisakus. Wiisakas peab igaüks olema, kes ei taha põlgamise ja pilkamise sihilauaks jaada. Ta peab iga sõna ja teo eest püüdma hoida, mis wiisakust ja õrna tundmist võiksid haawata. Kuda see üündida võib, selle kohta annawad alamal seiswad päätükid tarwiliku juhatusi.

1. Puhtusest.

Kes wiisakas tahab olla, peab kõige päält oma ihu harimise ja puhtuse eest hoolt kandma. Harimata inimene ei kõlba haritud seltskonda. Iseäranis tuleb hoolt kanda nende ihu osade eest, mis paljaks jääwad ja sellepärast ka alati teiste inimeste silma puutuwad, nagu nägu, juuksed, kael ja käed. Nägu olgu alati korralikult puhtaks pestud, nimelt wärskel külma weega. Sooja weega pesemine annab nahale haiglase, kollase jume ja lastab naha wärskuse ära. Ka kõrwahaugud ja kael pestagu alati puhtaks, sest inetumat asja, ei wõi enam ollagi kui mustad kõrwahaugud ja must kael.

Suuksid kantagu alati lühikeseks lõigatud ja kammitagu hoolega siledaks. Sasitud pääga ei kõlba inimene mitte seltskondadesse. Suukseõlised ärgu pruugitagu, need on kõik kõlbmata ja teevad enam kahju kui kasu. Iga nädal pestagu juuksed sooja weega korralikult puhtaks. Kammimiseks pruugitagu harja, kamm kiskub päänaha katki ja ajab kõõmetama, mis inetu on.

Ka h a m m a s t e eest kantagu alati kõige juuremat hoolt ja puhastatagu neid tubliste. Kellel kollased hambad ja lehkaw suu on, see pahandab oma seltsilist iga kord, kui suu lahti teeb. Ühtlasi on see väga inetu. Ilusad, hästi puhastatud walged hambad on aga inimesele iluks. Et nad ikka ilusaks jääksiwad, siis puhastatagu neid iga päew kolm korda, nimelt iga söögi järele. Kõige hõlpsam puhastamise wiis on, et wett suhu wõetaks. Pääle selle hõõrutagu neid harjaga ja loputatagu siis suu puhtaks.

Niisama peawad k ä e d alati puhtad olema. Neid pestagu päewal mitu korda, mis juures peene-
mat seepi tarwitatagu, et nahk pehmemaks muutuks. Pääle pesemise kuivatatagu käed jälle hoolega ära, uiskest läheb käenahk apraks ja karedaks. Iseäranis hooljaste rawitjetagu sõrmeküünesid. Midagi mustust ärgu sallitagu nende all. Niisama püütagu neid rikkumise eest hoida, mille läbi nad konarliseks lähe-
wad. Üleliig pikad küüned ei kõlba, sellepärast lõigatagu neid jägedasti, aga ikka nii, et ääred ilusaks, tasaseks jääwad.

2. Waatamisest.

Inimese pale on tema waimu, tema südame ja tema iseloom peegel. See on meie oma asi, mis-suguse näo me talle anname.

Pilk, mis meeldima peab, olgu awalik ja lahke. Tema läbi võime meie omale teiste lugupidamist võita. Awaliku ja lahke pilguga inimene waatab iga ühele wiisakalt silma sisse, ilma et ses pilgus salajat meelitamist või madalat roomamist leida oleks. Kindlaste ja ilma kartuseta waatab ta selle otsa, kellega ta kõneleb, ja sisemise rõõmu ja rahu läige ilmub ta palgele. Lugupidamist ja auustamist toob see waade talle igalt poolt. Kui sina, armas lugeja, niisugust võitwat pilku ka enesele soovid omandada, siis kannu kõige päält muret, et sinu hing ja waim igale hääle ja ilusale asjale wastuwõtlik on. Selle tarwis loe tululikka raamatuid ja hari oma tundmusi ja südant. Minult südame haridus suudab seda korda saata, ja ainult sel põhjal kosuwad meelerahu ja rõõmus meel, mis nii ihulise kui hingelise terwise paremad toed ja soowituselirjad on eluteel.

3. Keha hoidmisest.

Kõige paremaks ja soowitamaks keha hoidmise ja kõige ta liikumiste eeskujuks peame küll loodust ennast pidama. Haritud inimene ei seisja seltskonnas mitte kangelst ega tee ennast ka kõigesuguste wigur-liste käänlemistega naeruwääriliseks, waid ta toime-
tab kõik tarwilise kerguse ja osawusega. Ta ei nikuta

iga meelepäralise sõna juures mitte pääd ega aja seda üleliig selga, niisama wähe kannab ta teda norus, nagu ei julgeks ta ühelegi filma waadata. Tseäralist tähelepanemist nõuawad käed ja jalad. Käse ei tohi mitte puusa panna ega ka mitte nendega wehelda. Niisama on küünte puhastamine ja närimine, käte hõõrumine ja sõrmede wenitamine seltskonnas wiisakuse wastu. Kõige inetum on aga käte taskusse toppimine. Ka jalgade liigutused ei tohi wiisakuse piirist üle minna. Salad hoidagu ilusaste koos ja võimalikult enese ligidal. Sala põlwe pääle panemine (ristipanemine) on niisama rumal nagu ennaft küünarnuki pääle toetamine. Üleüldse istugu inimene rahulikult, kui ta lugupidamist ei taha kaotada.

Kõndimine ei pea mitte wäga ruttu ega wäga aegamööda sündima; ka wanur ei tohi ta olla, waid ühemööduline, kindel ja tasane ja wanaduse kohane. Noored peawad kergemine, wanemad enam aegamööda käima. Kätega wehelemised ja teised sarnased wigurid ei kõlba kõndimise juures. Keha olgu sirge ja käik loomulik. Naesterahwaga ühes käies püütagu sellega ühes sammus käia ja jalgu tõsta. Trepist ülesminemisel mindagu ees, allatulekul astutagu järel.

4. Auupakkumisest.

Haritud inimene on igaühe wastu auupakkis ja wiisakas, see tähendab: ta näitab meile teo- ja sõnaga, et ta meist lugu peab, et ta meie wäärtusest aru

saab. Mis teist haawata võib, ei pea mitte tegema, meie peame mõistma parajal ajal mõistlikud, osawõtjad, kaastundlikud ja liigutatud olla. Digest mõõduft ei tohi aga siin ial üleastuda. Kumarda, aga ära põlwili laje, ole auupakklik, aga ära rooma mitte, ära lenda mitte liig kõrgele, aga ära tee ennast ka mitte orjaks.

Kus kohusetundmus amet seda mitte ei nõua, püütagu kõik walju laituft ja wasturääkimist maha jätta: jäetagu inimene ta armamise juurde, kui see armamine ilmsüüta ja mitte haawaw on. Puutub see aga kellegi auu külge ja puudub ta wiisakuse piirist üle, siis ärgu jäädagu mitte wait, waid näidata, et see armamine ebatõde on. Püütagu ligimise auu kaitsta. Laituft antagu pehme tõsidusega. Kes palju teab, on ikka auupakklik; kelle teadus ühe küljeline on, on ka seda ägedam. Otse ülekohus on see, kui need, kes vähem teawad, seltskonnas targemate inimeste pilkamist peawad kannatama. See on näotu. Mõistlik on, ka neid jutu woolu sisse tõmmata, nii et nemad ka lõbu saawad. Päälegi võib sihuke pilkamine pilkajale wihamehi teha, kes niipea andeks ei anna. Haritud inimene on ikka wiisakas, ta ei ütle ilmaagi, mis haawaw on, sellepärast armastab teda ka igauks.

5. Rõnelemisest.

Kes wiisakas ja haritud tahab olla, selle käest nõutakse ka sorawat kõnet ja kõlawat häält. Ruda tunneksime ennast näituseks petetud

olema, kui üks ilus neiu ehk mees, keda rõõmuga waatašime, korraga juu awab ja meie kuuleme, kui konarlikult ja helitult ta räägib. Et šarnast asja mitte ei juhtuks, šeks püütagu oma keelt ja häält harjutada.

Rõige esimene tingimine kõnelemise juures on grammatika. Rõik, mis räägitakse, olgu õige ta mõnus ja äratagu üleüldist tähelepanemist. Rõnes olgu terwe mõte leida. Pääle selle pandagu tähele, et hääle kõla mitte wastaline kuulda ei oleks ja kõnelemine mitte šofistamiseks ei kogeldamiseks ei muutuks. Parmu moodi ühetooniliselt piritada ei kõlba, iga šõna peab kohalise rõhuga üteldud šaama. Selle tarwis õppigu rahwas oma emakeelt põhjalikult tundma. Šel hää kõneand on, on šeltskonnas lugupeetud, aga šelle juures waadatagu ette, et pišš jutuašamine mitte lobisemiseks ei muutu ja wiisakuse piirist üle ei astu. Šõnakõlšud, nagu: „ennäe!“ jne. jäetagu täiešte maha, šellega teeb kõneleja ennast naeruwääriliseks. Šhääł olgu igakord asja kohane, rõõmša šündmuse jutustuse juures naljakas ja elaw, šurwa juures liigutaw. Mis kõneldatakse, olgu põhjalikult läbimõeldud ja šaalutud, asja, mille lõppu inimene išegi weel ei tea, ei makša ša jutuaineks walida.

6. Šeretamisest ja auuawaldustest.

Auuawalduse all on mõišta šumardused, mis auustust peawad tunnistama. Auuawaldusi mõib tunnistada šäies, šeistes ja istudes.

Wiisakus nõuab, et meie uulitsal käies oma tutwaid peame teretama. Teretamine sünnib, kui kübarat kergitatakse. On see, keda teretatakse, meist suurem ehk naesterahwas, peame sügawamalt kumardama. Kumardus ise olgu kerge ja loomulik ja sündigu vähemalt kolm sammu enne möödaminekut wõi wastujuhutumist.

Kui inimene, kellele meie auupakkumist wõlg-neme, meile kas kitsa silla ehk trepi pääl wastu tuleb, siis nõuab wiisakus, et ootama jääme, kuni wastutuleja on mööda läinud.

Toas olles maksawad umbes need samad seadused. Uue wõõra juurdetulemisel tõustakse istmelt püsti. On kellegi teisega jutt ees, siis pööratagu end aga ikka teretaja poole, kumardus kõrwale ei tõlga, aga selga pöörda oma endisele seltsilisele ka ei sünni.

Uuuawaldused istudes woiwad ainult hääde sõprade wahel ette tulla; mida kõrgemal auuastmel aga teretataw seisab, keda auupakkumad peame olema.

7. Riietest.

„Riided teewad meest meheks,“ ütleb wana tark sõna. Kes enesele teiste inimeste lugupidamist tahab wõita, käigu korralikult ja puhtalt riides. Riiete puhtuse läbi saame ka inimese seestpidisest olust hää sõrmenäite. Suba meie oma terwise pärast on meie kohus puhtaid ja parajaid riideid kanda. Kõik finniöörimised ja pigistamised mõjuwad terwise

pääle kahjulikult. Ka pesu olgu puhas, sest mis mafsawad ilusad riided, kui pesu must on? Rindsärf olgu korralikult seljas, kōidif ilusaste ümberpandud. Oma riidet ärgu wahetagu mitte, kes seda teeb, seda peetakse narriks.

8. Küllaline seltskonnas.

Seltskonnas wiibiwad kōikide filmad meie pääl, sellepärast on tarwilik, nii ilmuda ja liifuda, et mitte naeruks ei saa, waid igapidi auupakklikult meile wastu tuldaks.

Kui kedagi seltskonda palutakse ja tuleku tund äramääratakse, siis ärgu lastu ennast keegi kaua oodata. Sisjetulekul teretatagu muidugi kōige esiti majaperenaisi ja peremeeft, siis teisi. On seltskonnas inimesi, kes üksteist ei tunne, siis tehakse nad teineteisega tutwaks. Küllaline peab olema lahke, jutu- kas ja hääs tuju, tähelepaneja ja auupakklik, iseäranis naesterahwaste wastu. Sluduseft ja inetuseft ärgu aetagu naesterahwaste seltsis ialgi juttu.

On just jutt kellegagi ees, kui keegi teine tuleb, siis tehtagu ka teda ärajutustatud jaoga tutwaks. Igauhe wastu oлдagu auupakklik.

9. Söögilaua juures.

Palutakse meid kuhugile perekonda lõuna- ehf õhtusöögile, siis peame punkti pääl määratud ajal

kohalises ülikonnas ilmuma. Külaline olgu jutukas, muidugi aga parajas piiris, ja istugu koha pääle, mis talle antakse. Ta ärgu istugu aga mitte enne, kui peremees ja perenaene on aset võtnud. Niisama oodatagu ka, kuni kõik ühe korraga sööma hakkavad.

Dma kormal istuwale naisterahwale pakutakse ikka enne kui ise võetakse. Peab ka silmas pidama, et tal midagi ei puudu, mis talle siis filmapiik ula=tatakse. Kui praadi pakutakse, siis ärgu mitte paremat osa otsitagu, waid võetagu, mis ääre pääl on.

Eusikad, nuge ja kahwliid ei tohi mitte salw=räti sisse pühkida, ammugi mitte taskurätikuga. Eusikat ei panda pärast söömist mitte laua waid taldrifu pääle. Noa jauks on laua pääl enamasti wäikesed klaasist alused, millede ümberajamise eest hoi=tagu. Üleüldse waadatagu hoolega laua juures ette, et midagi ära ei määri.

Ümberpakkumise juures waadatagu ikka, et wõtjal käepärast ulatada oleks. Söömise juures peab pärast mõõtu pidama ja mitte ühe korraga ettewõetud tükki suupäralisteks raasukesteks lõikama.

Tuleb mõni söök, mida sa weel ei tunne, siis ära mitte imestawat nagu tee, waid tee, nagu oleks jee wana tuttav. Ei taha sa mõnda sööki mitte, siis ära wõta seda enesele ka ette.

Kui söögilaua juures üht ehk teist puudub, siis küsi seda teenri käest, ilma et teised seda kuulda pruugiwad. Ühestgi toidust ei pruugi enne wõtta, kui wanemad inimesed juba saanud on.

Lauast üles ei tõusta mitte enne, kui kõige tähtsam seltskonnas selleks soowi on avaldanud, ehk majaperenaene ülestõusmiseks märki andnud.

10. Ornasoo keskel.

Tuhtub meesterahwas seltskonda, kus naesterahwad on, siis kummardab ta ukse juures wiisakalt ja palub wabandust, et ta julgenud on, neid eksitada. Rõbara peab ta seni käes hoidma, kuni mõni naesterahwas ühe tooli näitab, mille päale ta seda palub maha panna. Ütlewad naesterahwad, et külaline istugu, siis ärgu lastu keegi ennast kaua aega paluda, waid tehku seda koha ja lõbustagu neid, mis mõistust kannab. Ta tehku wiisakat nalja, mis kedagi ei haawa, olgu sõbralik iga pidi meeldiw. Aga siiski ei tohi ainult noorematega juttu ajada, ka wanematega peab seda tegema. Igale ühele peab ühe palju tähelepanemist osaks saada lastma.

Wiisakust kõnes ja teos nõuab iga seltskond ja seda pangu igaüks, kes enesele lugupidamist tahab wõita, tähele. Mitmed, kes meeldimise kunsti, millest all pool laiemalt räägime, ei mõista, arwawad selle läbi naesterahwaste lugupidamist wõitwat, et nad naesterahwaste lugupidamist wõitwat, et nad teiste naesterahwaste ilust ja inetusest awalikult arwamisi avaldawad; nad ei aimagi mitte, misjuguft wiga nad sellega teewad. Sellepärast hoidagu selle eest; siis, kui keegi naesterahwas ise teise üle midagi sar-

naft ütleb, oldagu selle üle wait. Sihukesed arwamiste awalbused ei ülenda sinu lugupidamist mitte, küll aga wõiwad nad seda alandada, mille läbi sa enesele palju kahju teed. Sind ei usta enam edespidi. Igaüks kardab, et sa ka tema üle wõid midagi farnast awalbada.

Ole auupakkiv ja wiisakas igas kohas; ära jookse mitte tormi, waid püüa lahkuse läbi saada, mis igatse. Ära räägi kellegile wastu, on sul põhjus, awalda nad alandlikult ja lasse teistel otsust teha. See tõstab ju lugupidamist.

Pane alati ka tähele, et kogemata midagi kahju ega pahandust ei tee, näituseks midagi ümber ei aja ehk mõnda plekki naesterahwa riiete pääle ei tilguta. Niisugust juhumust ei unusta seltskond, iseäranis kahjusaaaja naesterahwas ilmaagi ära.

Kui üks meesterahwas seltskonnas ühe naesterahwa eest leiab, kellega ta ennemine lähemas ühenduses on seisnud, mis aga mingisugusel põhjusel katki jäetud, siis käigu ta temaga igapidi wiisakalt ümber, nagu ei oleks midagi juhtunud. Selle läbi walmistab ta teatawale naesterahwale rõõmu ja enesele — hää sõbranna. Üleüldse katsugu igas niisuguses ja farnases asjas waitida, sellest ostawad naesterahwad lugu pidada.

Naesterahwaste seltsis kuuldagu ka kõige tühisemaid seletusi kannatlikult ja tähelepannes päält, selle eest saad sa enesele tubli ja wiisaka mehe nimi. Hää meelega räägib õrnem sugu ka perekonna asjades ja paneb sagedasti rõhu koguni tähtsusetate asjade

pääle, mida aga wiisakas mees waguft hääks fiidab, kui ta ninatarga nime ei soowi. Pifad, õpetlikud feletused politika ja teiste farnaste asjade üle ei huwita naesterahwaid; wiisakas mees jutustagu midagi lõbusat nalja ja olgu igas asjas färmas. Näitufeks: fuffub mõnel naesterahwal finnas, tafkurätif ehk muud maha, tõfiku meesterahwas feda koke üles ja ulatagu omaniku fätte.

Hoidagu hoolega felle eeft, et naesterahwast pilkama ei hakata, niifugufe felffilife eeft põgeneb ta kui katku eeft. Alati olgu rõõmus ja mehine, teos ja fõnas, felleft ofkab naesterahwas lugu pidada.

Weel on üks omadus naeste füdames, mille läbi ofaw mees nende füdant wõib enefeie wõita, fee on u u d i s h i m u. Kõif naesterahwad on uudishimulifed. Mõiftlik mees katfugu neid alati põnewufes hoida.

Seltskonnas ärgu näidatagu mitte, et üht enamaks peetakfe kui teift. Oidagu iga ükfiku wastu auupaklik ja wiisakas.

11. Ülemate juures.

Tõfine ja auus olek on ülematega ümberkäimifes päätingimifed. Muufartus ja lugipidamine peab alama näoft ülema wastu wälja paiftma. Tutuajamifes jäetagu ifka ülemale efimene fõna ja wastatagu ja feletatagu tarwilift asja ainult fellekohafe küfimife pääle ülema fuuft. Nende arwamifetele wastuwaielda on asjata ja teeb alamale kahju. Ülema

iga soowi, kui see wiisakuse piirist üle ei lähe, püütagu filmapiilk täita. Armastab su ülem auunime nimetamist, siis tee seda; näitab ta sinuga sõber olemat, siis ei tohi sa teda selleks ometi mitte nimetada. Ikka pead sa meeles pidama, et ta sinu ülem on. Selle läbi võidab sa tema lugupidamise. On sul ülemale midagi teatada, siis tee seda lühidelt, jää ainult mõneks minutiks sinna. Palub ta sind ise veel wiibida, siis on see teine asi. Kärib ta sind istuda, siis tee seda, aga ilma käsikmata ei tohi sa seda mitte teha, niisama ka siis mitte, kui ta ise veel seisma jääb. Tuldaske ülema toast wälja, siis ärgu pöördagu talle mitte selga, waid katsutagu kummardades tagurpidi ukse juurde jõuda.

12. Paar üliüldist sõrmenäidet.

Näitemängul ehk kontserdil olles waadatagu alati selle pääle, et kellegile ees ei ole. On saal juba inimesti täis, kõik platsid äraostetud, ja tuleb üks naesterahwas sinu istme ligidale, naesterahwas, kell enam istumiseks ruumi ei ole, siis nõuab wiisakus, et püsti tõused ja oma koha naesterahwale jätad. Sedasama tuleb ka reisi pääl meeles pidada. On wagun inimesti täis ja mõni naesterahwas seisma jäänud, siis peawad meesterahwad talle ruumi muretsema. Ilmasgi ei tohi selga naesterahwa poole pöördada, kellega sa juttu oled ajanud. Näitemängul ära püüa mitte otsuseandmises esimene olla, kes teab, kuida tükk teis-

tele on meeldinud. Oma läbemata otsusega teed ja enesele wihamehi.

Mängude juures, mis seltsfondade ajawiiteks mängitakse, ärgu kistagu mitte mõitu alati omale, lastagu ikka enamiste naesterahwastel mõita. See ülendab lõbu.

III.

Kunst meeldida.

Kes seltskonnas tahab meeldida, see kandgu kõige päält hoolt, et ta midagi ei tee, mis filma torfab. Istudes ärgu ta ennaft ilmasgi tüünarnuki pääle toetagu, niisama jätku ta oma habe ja nina rahule. Sabeme keerutamine ja nina näppimine on inetud. Niisama inetud on peegliisse vaatamine, kätega nõõbi-
augu juures kobimine, käte puusa panemine, käte seljataha panemine ja juuste kohendamine. Tutuajamise juures ärgu weheldagu mitte kätega, ärgu käidagu ka mitte toas ümber ega ühe tooli päält teise pääle. Ärgu puudutagu mitte lillesid, kirjasiid, raamatuid, ega istutagu koha pääle, mis naesterahwa jaoks määratud. Ennem jäädagu seisma, kui tooli käepärast ei juhtu olema.

Ärgu fofistatagu mitte salajuttu, ei meeste- ega naesterahwaga, ärgu näidatagu ka kellegi pääle sõrme. Peakš mõnel naesterahwal aga tõesti kellegagi midagi nelja filma all rääkida olema, siis jäetagu neid filmapilguks üksi. Kirjutab ehk loeb keegi midagi, siis ärgu püütagu mitte üle õla waadata.

Kui haritud inimeste seltsis oldakse, siis ärgu mitte õhatagem, nagu oleks igatsust kellegi järele, sest see tunnistab, et hää ei ole olla. Ka waheleraäkimise eest tuleb hoida. On teine lõpetanud, alles siis ütle fina, mis su armamine on. Waheleraäkimist pandakse väga pahaks, iseäranis aga naesterahwaste poolt.

Kõige suurem wiga, mis enamasti kõik mehed naesterahwa seltsis teewad on a r m a t s e m i n e. Nad näitawad filmakirjaks armastust naesterahwa wastu, keda nad jugugi ei falli, waletawad, et ainult see ja see teda õnnelikuks teeb, aga nad ei aima mitte, mis pahandust, mis tagajärke see kõik wõib tuua, nad ei aima mitte, kelle hingerahu nad sellega riijuwad, nad ei aima mitte, et see ilmasgi tasumata ei wõi jääda.

Ka teiste kulul hiilgada ärgu püütagu seltskonnas mitte. Tseenesest räägitagu säääl ainult nii wähe kui võimalik.

Ühte söodu rääkimine ka ei kõlba, mõeldagu ikka, et ka teised oma armamisi tahawad awaldada. Waeste juuresolemisel ärgu räägitagu mitte oma rikkusest, haigete juuresolemisel mitte oma terwisest, hallpääde juuresolemisel mitte oma noorusest. Ka ühe ehk teise wigasid ärgu harutatagu mitte seltskonnas, olgu ta ülem ehk alam. Inimesel on enesel sagedasti needjamad wead olemas, mis ta teiste juurest leiab, aga enese juurest mitte. Seda enam näewad aga teised neid ja — naerwad. Mõeldagi Piiblis tähendatud palgi ja pinnu pääle.

Igaühe feltskonnas wiibiwa inimese iseloomuga püütagu ennast tutwaks teha, siis teab inimene ka parajat jutuainet leida, mis igale ühele saab meeldima. Üleüldse oldagu igas asjas korralik, auupatlik, lahke, teos ja sõnas ettevaatlik, siis on kunst meeldida kõesgi.

IV.

Mõrja ja peigmees.

Nagu mahedad päikesekiired lillede õrnad pun-
gad õilmile musutavad, nii äratab armastus
südame juure ilule. Tasakesi koputab ta südame ukse
külge ja astub aralt sisse. Ei ta küsi luba, enne
kui ja aimadgi, on ta peremehena valitsuseohjad
enese kätte võtnud. Nagus, unenäolif õnnetundmus
täidab su rinda. Kus ja aga liigub, kus ja oled,
mis ja teed ja tallitad, igal pool saadab ta sind.
Terwed aastatuhanded oma valude ja pisaratega ei
jõua seda õndsust ülesse kaaluda, mis noor süda ar-
mastades tunneb. Armastus, ta tuleb ruttu, lähed
kui roosike üle öö õilmile. Ta on kui tuli, mida
unenäod ja mõtted kohendavad. Ta on kui täht,
mis taewas särab ja oma heleda pilguga südant
rõõmustab, ta on, nagu üks Saksa luuletaja ütleb,
haigus, mida tahetakse. Elu ilma armastuseta on
tuhatkordne pime, pilwedega kaetud öö, inimene elab,
aga tõsist, õnnestawat rõõmu ta ei tunne. Armastuses
petetakse sagedaste, haawatakse sagedaste ja oldakse sage-
daste õnnetu, aga jiiiski ikka armastatakse. Mida pala-

wamalt süda armastab, mida kõwemalt ta teise südame külge on kütkestatud, mida rohkem ta teist usaldab, seda kergem on teda ka haawata. Kõige wähem karm sõnake kallima huultelt, kõige pisem wari kallima palgel paneb armastaja südame wärisema. Süda, mis põlgtuse ja õeluSte wastu julgeste wõitleb, mis waike tõsidusega pilkamise kihwtistele nooltele ja laimustele wastu astub, saab sügawaste haawatud, kui armsatelt huultelt karm sõna langeb. Ja see on nii loomulik. Raudriides astume ilmale wastu, oleme iga filmapiilk walmis, tema pääletungimist tagasitõrjuma ja ennaSt kaitsma; oma armsate keskel paneme meie aga need raudriided seljast ära, oleme ilma sõjariistadeta, ja üks nõelapiste juudab meid jäl sügawamine haawata, kui wäljas wabal elu wõitlemiseseljal kõige wahedam mõõk seda wõiks. Kui meie seda alati meeles peafime ja igale südame pahemale liigutusele häält ei annaks, iseäranis aga nende wastu, kes armastuse ehk sõpruse sidemetega meiega ligidalt ühendatud on, kui palawaid pisaraid jääks selle läbi woolamata, kui palju tumedust elus tundmata!

On noormees üht neidu tundma õppinud ja armastama hakkanud, siis on ülem asi, enesele neiu wastuarmastust wõita, sest ainult armastuse pärast peab neiuSt kosima, mitte raha ja waranduse pärast. Sest õnnelik olla on kõige kõrgem rikkus ja niisugune rikkus, mille omanik igauks wõib olla. Ka ainult ilu pärast ei maksa tüterlast kosida, sest see on nii rumal tegu kui fullerfuppude pärast päriSkohta osta,

mida ja möödaminnes teise heinamaal näed õitsawat. Armastus olgu ülem asi.

On armastus wastastiku awaldatud ja wane-matelt luba saadud, siis tuleb k i h l u s. Kihlamine sünnib kas nelja silma all ehk seltskonnas ja ostab peigmees mürsjale ja enesele kihla sõrmused, mida pahema käe nimetisõrmes kantakse. Ka kihlakaardid lastakse sel puhul trükkida ja saadetakse sõpradele ja sugulastele kätte. Kihlakaart on umbes järgmine:

Mari Maafik

Jaani Põgi

kihlatud.

Ka paljalt nimed võivad jälle seista, aga ikka naesterahwa nimi pääl, meesterahwa nimi all. Nja-lehtedes kuulutamist ei ole Gestlased veel mooduks võtnud.

„Kuidas peab aga kihlatud paar üksteise vastu olema?“ küsib ehk lühike lugeja. Wastuseks selle pääle asendame siia lühikese punkti, mis hoolega läbi loetagu ja meeles peetagu.

1. Peigmees käigu mürsjat iga päew waata-mas, aga iga päew ise ajal, aga ärgu jäägu sinna mitte kauaks. Ta püüdku ilmsüüta nalja ja kenade

juhtumiste jutustusega neiu aega wiita, nii et neiu peigmehe lõbusat seltsi teine päew otse ootab.

2. Koosolekul tundidel toas ehk wäljas ärgu wahtribu peigmees mitte alati mōrsja filmadesse ega imestagu ühtelugu tema iludust, waid ajagu juttu, nagu wiibiks ta juures seltskonnas.

3. Sga soowi, mis aga aeg ja jõud lubab ja üle piiri ei lähe, püütagu kohe täita; katjutagu seda juba mōrsja filmist ära lugeda.

4. Tahab mōrsja midagi isemeelselt enesele saada, siis tehtagu seda kohe, kui võimalik on. Ei ole see mitte võimalik, siis antagu selleks põhjust. Ei suuda peigmees mōrsja isemeelt mitte murda, siis on parem, kui kihlus tühjaks tunnistatakse. Elu niisuguse jonnikute kõrwal ei ole ka midagi wäärt. Parema jüdamewalu kanda.

5. Ärgu käidagu mitte wäga sagedaste pidude pääl; selle läbi näeb mōrsja, et õige õnn mitte pidu pääl käimises ei ole, waid inimese enese rinnas ja kodu omaste keskel.

6. Mōrsja wanemate, wendade ning õdedega käidagu auupakkisult ümber, see kinnitab nende lugupidamist.

7. Mõnused ärgu nõutagu mitte palju, ainult tulekul ja minekul.

8. Üleüldse oldagu nii, et midagi ei sünni, mis teegi kolmas, kui kogemata juhtub uksest tulema, näha ei tohi. Oldagu õnn, aga wiisakas. See kinnitab mōrsja armastust oma kihlatud peigmehe wastu.

Mil aeg lubab ja mõlemad pooled hääks arwa-
wad, astutakse abielusse. Abielus oldagu üksteise
wastu niisama lahke ja wiisakas nagu mõrsjapõlmes,
sest hää abielu on igawene mõrsjapõlw. Paremat
ja ilusamat templit inimesel ei ole, kui naese süda-
mes. Ma lõpetan isa Tannseni sõnadega:

Dh armastus, sa kallis, magus mesi!
Snn sel, kes leidnud armukest,
Kui rind on rinna ääres, käes käsi,
Silm filma waatab südamest;
Sest armastus teeb sauna suureks mõisaks,
Ja puistab lilla offasteel!
Ta muudab metsad, laaned rohuaiaks,
Et taewaõnne tunneb meel.

Dh armastus, sa söödad meie südant
Just nagu suhkru aasa pääl!
Dn armastus meil südamesse idan'd,
Siis põgeneb kõik nuffer meel.
Kes armastab, sel paistab päike selgem,
Sel õitsewad ka offaspuud;
Ta rist ja waew on sedamaid tal kergem,
Kui armsamale annab suud.

Dh armastus, sa annad meile tiivad,
Kui linnukestel lennata
Ja paned meie suhu rõõmulaulud
Ning aitad meid kõik kannata'.
Kui armastan, siis naeran auu ja rikkust
Ja olen rõõmus armu sees,

Ma põlgan wäge, jätan suurtel suurst:
Mul paradiis on südames.

Oh armastus, ja teed kõik raske tereks
Ja musta leiva magusaks;
Kus hingad, säääl teed kiwisängid pehmeks
Ja õled siidi palaks.
Oh õnnetu, kes armastust ei tunne,
See elab surult ilma pääl:
Ei anna juud, ei istu tema sülle
Ei keegi armastaja süda tääl!

V.

Armawalduse kirjade proowid.

1. Nooremehe armawaldus neiuile.

Auustatud neiu!

Wististe olete Teie juba märganud, kui mul auu oli Teie seltsis, Teie ligidal wiibida, et ma Teist palju enam lugu pean, kui teistest neidudest. Küll ei ole ma seda weel ialgi sõnaga Teile awaldanud ega tunda andnud, aga minu olekust olete seda küll wististe juba märganud. Minu tundmused Teie wastu on päew päewalt ifka sügawamale juurdunud ja nüüd lausa leegis lõkendama hakanud. Juba sagedaste heljusiwad sõnad selle leegi awaldamiseks mu huultel, aga ifka jälle surusin ma nad südamesse tagasi, kartes, et Teie wahest mind ei armasta. Sellepärast wõtsin ma nõuaks, Teile kirjateel ütelda, millest mu süda nii täis on: Ma armastan Teid, mu neiu, armastan Teid sügawast südamest. Oh kui õnnelik oleksin ma, kui Teie ka mind armastaksite.

Kirjalikku wastust, ehk see mind küll väga õnnelikuks teeks, ei tohi ma mitte paluda, aga kui Teie

mind armastate, kui Teil minu soovist vastu midagi ei ole, siis palun, kandke homme õhtu, kui jälle üksteisega kokkupuutume, oma rinna pääl üht õitsawat diekest. Sellest saan ma äratundma, mis Teie minu kohta mõtlete ja k u d a Teie südamega lugu on. Siis saab mul julgust olema Teile ka suusõnal oma tundmust avaldada.

Igatšedes ja lootes jääb homme õhtu kui otsustawat tundi ootama

Teie Teid südamest auustaja
Jaan Salakas.

2. Luban vastus eesmise kirja pääle.

Auustatud herra Salakas!

Teie olete mind oma tunnistusega niisama auustanud kui rõõmustanud, nii et ma Teid sugugi ilma kirjaliku vastuseta ei taha jätta, nagu Teie, kui auus mees, seda kõigiti väärt olete. Ma ei kardaks Teile sugugi avalikult tunnistada, et ka mina Teie tundmust vastan ja Teid tõsiselt armastan. Ma palun aga, et meie armastus egiotsa veel teiste ees saladuselt jäägu, põhjused saan Teile lähemal korral suusõnal avaldama.

Teie

Anna Hallik.

3. Armuawaldus teisel wormil.

Minu armas Miili!

Glawalt lehwib see filmapill weel mu waimu ees, mil mul eila auu oli, Teile oma armastust awaldada. Paraku aga eksitati meid ja ma ei saanud Teie käest mingit wastust, ehk ma küll igapidi Teiega kokku saada püüdsin. Sellepärast on mu süda nii ütlemata rahutu. Kallis Miili, ma palun Teid, olge helde minu wastu, andke mulle wastust, ootus ja lootus rusub mu südant kui kalju mägi. Ma armastan Teid oma südame palawama leegiga, — kas tohin loota, et ka Teie mind armastate, et Teie mind enamaks peate, kui teisi noori mehi? Üksainus sõnake ütelge mulle, mõistku see mind hufka, ehk awagu mulle taewawärawad, aga ütelge jeda! Teie hoolde usaldan ma oma õnne, oma lootuse.

Teie igaweste truu

Karl Kalju.

4. Manitsus mörshale ka edewuse kohta.

Armas Miina!

Sa tead, kuida ma Sind nii sügawast südamest armastan ja kuida Sinu armastus mind nii üliõnnelikuks teeb; Sa tead aga ka, kui haiget see mulle teeb, kui ma nägema pean, kuida Sa teiste noortemeestega mängid ja neid püüad wõrgustada. Ma ei kahtle mitte Sinu armastuse juures minu wastu,

aga kui ma näen, kuida Sa nendega mängid, jookseb mu süda werd ja kartus tulewiku ette tõuseb mu hinge.

Sa oled auus ja armastusewääriline neiu, kas Sa ei wõiks mitte minugi pärast seda mängu järele jätta. Kui mitte, siis tee seda oma a u u pärast.

Ma olen Sulle seda mitu korda suusõnal ütelnud, — pisarad olivad mulle wastuseks. Palun, võta mu kirjalikkugi hoiatust kuulda, mis mull nii raske oli awaldada.

Sinu Juhana.

5. Üks noormees palub ühe noore neiuga lähemat tutwust.

Auustatud neiu!

Juba mõnda aega olen ma Teid waitsest tähele pannud. Teie tasane meel, Teie armas olemine on minu südame rutemalt tujukuma pannud. Teid armastada ja Teilt armastatud saada, misjulgune õndsus oleks see mulle! Teie olete mu terwitused alati lahkestest wastuwõtnud, nii et ma Teid paluda julgen, mulle lubada, Teiega lähemat tutwust teha. Spite Teie miud tundma ja armastama, siis oleks mu südamlilikum soov täidetud ja ma tohiksin tulla ja Teie kätt eluühenduseks enesele paluda. Minu mõte on auus ja Teie awalik wastus saab üliwäga rõõmustama

Teid auustajat

Paul Parw'e.

6. Neiü ema wastus.

Auustatud herra Parm!

Minu tütar, kel minu ees ühtegi saladust ei ole, on mulle Teie auuwäärt kirja siis teada andnud ja mind palunud, Teile selle pääle wastust anda. Awalikult, nagu Teie olete küsinud, niisama tahan Teile ka wastata. Minu Marie rõõmustab wäga, et Teiega wõib lähemalt tutwaks saada, ja, ta ütleb üsna salgamata, et ta Teie auupaklikku terwitust alati hää meelega on sallinud. Aga lähemat tutwust Teiega soowib ta ainult minu silma all teha.

Rui Teie selle tingimisega rahul olete, siis palun Teid homme õhtul meile tulla, kus mina ja Marie Teid ootama saame. Sell kombel saame kõige paremine tutwaks.

Teie

Kadri Maasik.

7. Soldati kiri neiule kodumaal.

Südamest armas Maiekene!

Juba umbes weerand aastat on mööda, kui me üksteisest pidime lahkuma, ja kõige selle aja sees ei ole ma Sinu käest weel sõnagi saanud. Mitte terwisidgi ei ole Sa mulle saatnud, ja ometi oleksid Sa seda minu ema kirjas wõinud teha. Ma peaksin juba arwama hakkama, et Sa oma südame mõnele teisele oled kinkinud, aga ometi ei tee ma seda mitte.

Ma palun Sind südamest, kirjuta mulle õige warsti ja ütle, et Sa mind ikka weel niisama kui ennegi armastad.

Minu elu on, nagu juba mitu korda olen kirjutanud, ikka seesama ja endine eht kroonumehe põli. Lõbust ei ole puudust, aga et raha wähe, siis ei saa sellest kõigest osawõtta, mida ma ka niiwäga ei soovigi. Laane Kaarliga, kes ka siin teenib, jalutame wahel Poolamaa metsades, see on mu ainuke lõbu.

Sind südamest terwitades ja warsti wastust ootes olen alati Sinu truu

Jüri.

8. Wastus eesseiswa kirja pääle.

Armas Jüri!

Anna mulle andeks et nii kaua Sulle kordagi ei kirjutanud. Nagu ise tead, on mull kõik kohad tööd täis, ja nii ei saanud ega saanud Sulle mahti kirjutada. Teiste inimeste nähes ei tahtnud ma seda ka mitte teha. Sinu emal käskisin ma küll Sind terwitada, aga tema on seda üsna äraunustanud; üleüldse arwan ma, et Sinu ema seda nagu häämeelega ei salliks, et Sina mind ja mina Sind armastame. Ta on ikka minu wastu nii pahane. Sind aga armastan ma weel niisama palawalt, peaaegu palju palawamalt weel, kui ennegi. Mitte üht minutit ei lähe mööda, mil ma mitte Sinu pääle ei mõtle. Isa kutsus mind selle eest alati unimüt-

fiis. Meie lugu läheb otse imeilusasti, tööd on küll ja üle küll. Ah, kui Sa jälle siin oleksid ja ma Sind näha võiksin, kümme korda enam tahaksin ma tööd teha! Aga noh, loodame, küll see aeg ka ikka kord tuleb. Sellega trööstib ennaft alati

Sinu truu Mai.

9. Sde tunnistab wenna eest oma sõbrannale armastust.

Armas sõbranna!

Et meie üksteist enam mitu aega ei ole näinud, siis olen sunnitud saladust, mis juba paar nädalat minu südames asub, Sulle kirjalikult avaldama. Mull oli küll nõuu, Sulle ise külaliselt minna, aga ma kardan, et meid eksitatakse ja suusõnal seda nii häa avaldada ei ole. Ole siis kirjaga rahul.

Ma ei tea nimelt veel mitte, kas Sa tähele oled pannud, et minu wend Madu kui wari Sinu järel liigub, sest et ta Sind südamest armastab. Ise ei julgawat ta Sulle seda mitte avaldada, ka kirjalikult mitte ja palus siis mind, Sulle sellest teatada. Ma armastan oma wenda südamest, sellepärast ei ajanud ma ka mitte wastu. Nagu ma näen, armastab ta Sind otse pööraselt.

Armas Liina, on ka Sinu südames minu wenna wastu midagi liikumas, siis palun, avalda seda mulle salgamata. Igatsedes Sinu wastust jääb ootama

Sinu Laura.

10. Armastus ühele noorele lesele.

Muustatud proua!

Teie olete mulle juba mõnest ajast saadik luba andnud sagedasti Teie seltsis wiibida ja Teiega juttu ajada. Need sagedad kokkupuutumised on nüüd minu rinnas tundmuse elusse kutsunud, mis ajajooksul paljaks armastuseks muutus. Teie tasane meel, Teie olek üleüldse, Teie lahtus ja Teie auus süda, kõik see meeldib mulle ja minu südamlikum soov on, et ma ka Teie armastuse osaliseks saaksin.

Juba sagedasti tahtsin ma oma mõtteid Teile suusõnal avaldada, aga alati juhtus ikka midagi, mis minu päale eksitawalt mõjus. Sellepärast pean seda kirjateel teadaandma. Ma armastan Teid kõigest südamest ja mu ülem püüdmine saab olema, et Teie õnnelikuks saaksite. Igatsedes Teie otsust jääb ootama

Teie Teid truuste armastaja

Eduard Glu.

11. Lese proua wastus.

Kallis herra Glu!

Teie kirja olen kättesaanud. Ta sisu on mind ühtlasi rõõmustanud kui ka imestama pannud. Ma tunnistan awalikult, et ma Teie poolt mitte ei lootnud omale armastust wõitwat, sest et ma Teist seda mitte tähele ei pannud. Ma pean Teist palju lugu, ja nagu ma usun, ei ole armastus lugupidamisest

mitte eemal ära. Andke mulle wähe aega, et ma asja dieti järele mõelda wõiksin, mille lõpp tõesti ilus saab olema, nagu ma juba mõnest päewast saadik salamahiti isegi olen arwanud. Tulge ikka wanal wiisil meile, küll siis näeme.

Teie

Salme Süda.

12. Tutwaks saamiseks lubapalumine.

Auustatud neiu!

Kui ma Teid näen, olgu see Teie perekonna keskel ehk mõnes seltskonnas, igakord wiibivad mu filmad täie meelehääga Teie ilusa näo pääl ja ikka fford forralt juuremaks kaswab mu igatsus Teiega tutwaks saada. Kuda see sündida wõiks, ei tea ma weel mitte, aga ma loodan, et see tõesti sündima saab, kui ma kindlaste tean, et Teile see mitte wastumeelt ei ole. Üsna tundmata ma Teile enam ei olla ei wõi, sellepärast julgen ka loota, et mind jaatawa wastusega õnnestama saate.

Kõige auustamisega

Hans Haak.

Kosjakirjade proowid.

1. Wanemate kätte saadetawa kosjakirja proow.

Auustatud herra Tamm!

Juba mitu kuud olen ma Teie auustatud tütre Elisega tuttav. Ta on selle aja jooksul mulle nii armsaks saanud, et ma üli wäga õnnelik oleksin, kui teda enesele abikaasaks tohiksin saada. Wäga suur mu siisetulek küll ei ole, aga nii suur ometi küllalt, et Teie tütrele mureta tulewiku wõin pakkuda. Meiu Elise otsuse olen ma juba saanud. Sellepärast palun ma Teid, mulle teatada, mis Teie sellest arwate ja kas ma wõin loota.

Südameliku auustamisega

Karl Runimägi.

2. Lühaw wastus.

Armas herra Runimägi!

Teie auustawa kirja olen kättesaanud ja rõõmustan sügawast südamest. Ma tunnistan Teile awalikult, et Teie soow mind ja minu abikaasat üliwäga on rõõmustanud. Mis Elise jüda tunneb, wõite ise arwata, meie ei taha Teie õnnele tülikis ees olla.

Olge nii lahke ja tulge homme õhtu meile, siis
wõime asja suusõnal lähemalt läbirääkida.

Teie

Jaan Tamm.

3. Otsekohene kosjakiri.

Muustatud neiu!

Suba sellest filmapilgust saadik, mil ma Teid
esimest korda nägin, tundsin ma enese rinnas imelist
pakitust. Päew päewalt tundsin ma seda suuremaks
minewat, ilma et aru oleksin saanud, mis see õieti
oli. Müüd, mil ma sagedasti Teie ligikonnas tohin
wiibida, tean ma aga, mis see tähendab. Ma ar-
mastan Teid, mu jumalik neiu, armastan Teid ära-
ütlemata palawusega ja mu ainus soov on, et teie
mu omaks saaksite — eluajaks. Kas ma tohin loota,
et mind oma „ja“-ga õnnestate? Ma palun Teid,
kui Teie minu vastu wähegi armastust südames
tunnete, saage minu armsaks abikaasaks, keda ma
tahan eluaja kätel kanda.

Igatsedes jääb wastust ootama Teie truul

Paul Palu.

4. Äraütlemine wastus.

Muustatud herra!

Praegu sain Teie kirja kätte ja tõttan Teile
wiibimata wastust andma. Ehk küll Teie ettepanek

ja soow mulle wäga suurt auu teeb, ei wõi ma siiski Teie soowi mitte täita. Ma kahetsen wäga, et ma Teie südames olen tundmusi äratanud, mida ma mitte wastata ei wõi. Palun, katsume oma jüda weel kord läbi, küll siis ise näete, et meie mitte koguni kofku ei junniks.

Auupakkikult

Eiina Lepp.

5. Sesemehe kosjakiri.

Auustatud neiu!

Minu jüda igatses jälle eluseltsilise järele, kes mind armastaks ja minu maja sisemist korda kaunistaks. Kõigi teiste neidude seas, kellega ma pärast oma südamest armastatud abikaasa surma olen tutwaks saanud, ei ole keegi mu südant nii õnnelikult tujukuma pannud, kui Teie. Teie ligidal, Teie juures, Teie juttu kuuldes, Teie pääle waadates, ikka ja alati ütles mulle mu jüda: See ja mitte keegi muu on sinu jaoks määratud, saab sind õnnelikuks tegema ja sinu lastele emaks olema.

Kui Teie jüda weel waba on ja Teie minu wastu pisutgi soojust rinnas tunnete, siis tehke mind, ma palun, õnnelikuks: saage minu armsaks ja kalliks abikaasaks, kelle eluteed ma lilledega tahan ehtida.

Lootes, et Teie käest õige pea wastuse saan, jään auupakkikult

Teie Wilhelm Wiht.

6. Meie vastus.

Auustatud herra Wiht!

Wististe saate mind wabandama, et mu wastus Teie auustatud kirja pääle pikemale wenis, kui õigus oli. Aga ma tahtsin asja enne põhjalikult järele mõelda ja alles siis wastata. Särelemõtlemata samm niisuguses asjas on sagedasti palju õnnetust enesega kaasa toonud. Sa selle põhjuse pärast saate alles täna wastuse. Ma tunnistan Teile, et ma Teie soovwi häämeelega täidaiks, kui Teie ükspäinis oleksite, aga ma tean, mis see tähendab, wõõrastele lastele emaks olla, mispärast ma siis ka Teie soovwi pääle ainult ei wõin ütelda — ärge pange seda mulle mitte pahaks.

Ka tulewikus Teie sõpruselt peab lugu

Maali Mets.

VI.

Armastuse laulud.

1.

Minu on ilusam ingliske!

J. Särw.

Sõed, ojad ja hallikad,
Pidage oma jooksu!
Kohawad metsad, mühawad laaned,
Kõik jääge kuulama!
Kõrgemad kaljud, rahuta pilwed,
Mind pange tähele:
Taewas on maa pääl:
Minu on ilusam ingliske!

2.

Su film ja maailm.

J. Kunder.

Ma waatan su filma ja jälle maailma —
Nad mõlemad otsata mõistmata mul:
Ma näen maailma, kui waatan su filma,
Ja waatan maailma, su filma ma näen.

Su sinises filmas on taewas ja tähed,
Need heidawad heledat läiget mu pääl;
Ja pärline päike ja õilmete ehed —
Need on nagu, neiu, su sinine film!

3.

Kord hõiskab!

Elise Ann.

Kord hõiskab mu rind: Sa armastad mind!
Siis jõudant mul täidawad walguse wäed,
Siis ilm on ilus ja lillede wilus
Mind kandwad kätel kui inglite käed.

Kord õhkab mu rind: ei sall! Sa mind!
Siis pime mu ümber ja pime mu sees,
Siis kõik mu elu on mulle walu,
Ma kustuks ja kaoks siit filmawees.

4.

Anna andeks!

Anna Haawa.

Anna andeks, anna andeks,
Et armastan sind,
Et sinule ainult mul tufsumas rind!
Ei ialgi loota küll tohi wist ma,
Et sina mind, armas, wõiks armasta' ka.
Anna andeks, anna andeks,
Et armastan siud!

Anna andeks, anna andeks,
Et armastan find!
Et sinule ainult mul tufsumas rind! —
Kui tahad mind wihata — wihka siis mind! —
Ma lähen ja leinan ja — armastan find.
Anna andeks, anna andeks,
Et armastan find!

5.

Kallile!

J. Leppik.

Särasilmal ehatähte
Waatab alla orusse,
Kus on päewa tööd ja waewa
Dõjeks jätnud hellake.

Taewa Tja, rahuhõlma
Pangu pehmelt Sinu pääl',
Et ei õnnetusel püsi
Poleks saafi püüda jääl.

Uinujagi lille käsi
Silitagu sinu pääd,
Tagagu sull', wirgud wara,
Taewas töödel palju hääd!

6.

Ikka sinust nemad räägiwad.

Anna Haawa.

Ikka sinust nemad mulle räägiwad,
Terawalt mu otša ise waatawad.
Sinu sõnad, sammud, kõik on loetud,
Kirju jutufangas sellest koetud.

Haiget teewad nemad mulle otsata —
Dean küll, see sünnib sagest' tahtmata.
Mina waene aga waikin nende ees;
Nemad *s u u s* sind kandwad — mina *s ü d a m e s*.

7.

Närtsigu!

P. Grünfeldt.

Närtsigu lilled ja närtsigu puud,
Waifigu laulud ja lindude suud,
Kustugu päiksegi heledam sära:
S i n d ei unusta iial ma ära!

Kadugu nooruse kewadeilm,
Paisugu pisarad, nutku mu film.
Vangegu elugi õitsewast hinnast:
S i n a ei kustu mul ialgi rinnast!

8.

Kuis tõstab see mu rinda . . .

P. Grünfeldt.

Kuis tõstab see mu rinda,
Kui palun sinu eest;
Kuis ülendab see minda
Maailma maru seest.

Mul on, kui paluks mina
Mu oma õnne eest;
Oh uinu rahus sina,
Ma palun sinu eest!

9.

Waga õnn!

P. Grünfeldt.

Mu pää sul hingab
Mu rinnalla
Kui mul waikides wõtad
Käest kinni ja.

Kui puutub mu palet
Su hingeõhki,
Siis rinnust kaob
Kõik mureõhki.

Mul on, kui oleks
Ihm paradiis
Ja nagu waataks
Meid taewas siis.

10

E i l e i a !

P. Grönfeldt.

Ei leia küllalt kiidusõnu
Su ilu kirjelduseks ma,
Mul on, kui poleks nendel mõnu,
Mis hing ehk ihaks, ütelda.

Kuldtähtedega tahaks mina
Su nime taewa kirjuta,
Viig kõrges aga taewasina,
Ei võimuis sinna ulata.

Sest lihtsad sõnad pean saatma
Ma sulle oma kirjaga:
Peats heldusega ja neid vaatma
Ja lugema — siis õnnis ma!

11.

S ü d a m e t a .

Anna Haawa.

Südameta olen ma,
Usu, nugis neiu, ja:
Waatsin sinu filmisse,
Raostasin südame.

Ära naera sugugi,
Anna süda tagasi!
Rohkudes ja waatad mind —
Neiu, ma ei mõista find!

Sinu süda kadund ka,
Tahan hoolsalt otsida:
Veian seda, tagasi
Dma siis ei tahagi!

12.

Su sinifilm.

Ch. Drras.

Su sinifilm, nii õrn ja hella,
Tuld minu hinges süütas ta;
Ja lausa löiwad roosid walla
Mu rinna põhjas õitfema.

Su arglik pill, nii pehme, waga,
Mull' õrnalt armust juttu a'ab;
Su hinge sügawusest aga
Uks ilm täis õnne osaks saab.

Ja nagu taewa-koidu kaste,
Mis lilledisi niisutab —
Mu hinge jõodab igaweste,
Mu kuuma rinda jahutab.

Su sinifilme waitne sära
On mulle magus taewamaa,
Ja sinna käiwad hilja, wara
Mu soovid igatsustega.

13.

Mu paleus.

Ch. Drras.

Mu paleuste kõrge koda,
Mu õnneilm ja püha paif
On õrn ja puhas neitsisüda
Kus woorustel weel kullaläif.

Kui lillekene koidupiirel
Lööb õied lahti nupu sees
Ja esimesel päiksetiirel
Weel särab koidukaiste weef.

Nii läigib Sinu süüta filmas
Üks pilk täis armu, elutuld,
Mis meie sureliste ilmas
On kõige kallim, kallim kuld.

Su finisilm on eluäte,
Kust hing joob jampsil õnnistust;
Üksainus õrn ja helde waade
Mul awab taewatempli eest.

Sääl kõik, mis õrn, mis walguis, püha,
On ühendatud igawest —
Hing liigub läbi lilleluha
Ja palwetab nii südamest . .

14.

Siis nuhtle mind!

A. Rennit.

Kui nõder jalg wast elurajal
Mul eksib kõrwal õigest teelt,
Kui mõne kiusatuse ajal
Ma kaotan ehk kindlat meelt.

Kui taewa pühadusi põlgan
Kui wenna wastu patustan,
Kui isamaad ma ära salgan,
Ehk muidu nurjatuks ma saan.

Siis anna andeks, helde Isa,
Ja kinnita Su nõtra last;
Hääl' püüdel jõudu juurde liisa
Ja aita hoida eksimast.

Saab aga süüta neiu nutta,
Mu süüde pärast pisaraid:
Siis waljult kohut mõistma rutta,
Mind nuhtle, nuhtle sedamaid!

15.

Tää terweks!

A. Rennit.

Tää terweks, õnn! Nüüd Sumalaga,
Mu siamaalne felttimees!
Küll olli kaunis, kallis aga
Su kaajas käia ilma sees.

Et küll ja mind ei käet kannud,
Su armulaps ei olnud ma,
Ei kuldjes kätkis kiigutanud,
Ei jootnud oma rinnal ka.

Sa — harwa ennaft kaugelt näites —
Mul wahest waates wilkusid
Ja wast ka mõnda soowi täites
Võid hinges püha pilkusid.

Nüüd aga kõik on mööda, mööda;
"Siitsaadid," ütled, "olgu küll!"
Ei kauemine taha jääda
Sa eluseltfilijeks mull!

Nüüd seisame siin teedeharul,
Kus wiimne lahkumine käe;
Jään üksi wintsutada marul,
Ei teine teist me enam näe!

Jää terweks! Sõprus oli püha,
Ka lahkumine püha nüüd.
Me mälestuse õnnist eha
Ei tumedaks tee ükagi riid.

Jää terweks! Mine jaada teisi —
Üht kallist kanna käte pääl,
Ja puista elu ehteõisi
Ka minu oja tema teel.

Jää terweks! Ei see olla wõinud,
Mis sinult lootes ihkasin!
Et ja mind oleks sinna wiinud,
Kus hingel igatsuselinn.

Tää termeks! Kui film pisarates,
Kui rind ka walust lõhkebgi —
Ei siisgi kaeba nurisedes —
Tää termeks! — taewas tahtis nii!

16.

Mull' tulewad meelde! . . .

P. Grünfeldt.

Mull' tulewad meelde su finised filmad,
Su punased põsed, su naerataw suu;
Mull' tulewad meelde su magusad sõnad,
Su wanne, et oled mull' igawest truud.

Mull' tulewad meelde kõik taewased õnned,
Kõik soovid, mis täitnud sa oled mu hääks,
Ja südamest tõuseb mul palawam palwe:
Et alati n õ n d a mu wastu sa jääks!

VII.

Õnnesoowi laulud.

1.

Kui lillakesed niidu seeft,
Nii soowid tõuswad südamest,
Et õnnepäike ehiks find
Ja rõõmu rohkest' tunneks rind.
Su rada rahu juhtigu,
Su elu hellus ehtigu,
Ja armastuse päike
Sul walgustagu käike!

P. Grünfeldt.

2.

Minu ingel kaitsku find
Kõigil sinu töödel,
Laulgu ainal lahke lind
Uinumist sul öödel.

Minu ingel kaitsku find,
Õnne sulle andku,
Armu mõttel mind su rind
Mälestuses kandku.

P. Grünfeldt.

3.

Taewapiiril koiduläike
Täna tõuseb iluga:
Sulle, minu sõber, wäike,
Soojalt õnne soowin ma.

Õnnesoow nii palawaste
Tõuseb rinna põhja seest,
Käägib sulle tasakeste
Südamlisest sõpruselt.

Täna sinu sünnipäewa
Terwitan ma palwetes:
Taewas sinu elulaewa
Hoidku wäikeis lainetes.

Paista, päike, koidukullal
Glutaewas pehmeste;
Lilled, lehitsege mullas
Õnne minu sõbrale.

Ch. Orras.

4.

Kui palwella paisub mu põue,
Saab soowitus sõnadeks suus,
Et õitsewa nooruse õue
Tooks õnne sul aastake uus.

Et talutaks lillede luhas
Glulude inglise find,
Et paistaks sul päikene puhas
Ja kaisutaks rõõmude rind!

H. Krennit.

5.

Su päewad, need olgu kui pärlite rida
Sel aastal täis hiilgust ja ilu,
Sul kumagu alati õnnede ida
Ja kustugu kurbtuse wilu!

Õrn neiuke, pungana puhkew ja puhas,
Sel aastal find armuga wõitku,
Ja südant sul magusa lillede luhas
Kuldküttetel kõwaste kõitku!

P. Grünfeldt.

6.

Hellake, mis minul awalbada
Sunnesoowiks sulle jüdamest,
Kui ju isegi su elurada
Särab lehkawatelt lilledest?

Kui ju isegi su murupinnal
Ditseb ütlemata ilus ilm?
Kui ju osaks rohke rõõm su rinnal,
Armumõnnet särab sinisilm?

Ei ma mõista muud kui palwetada,
Käed koos ja silmad sala wees;
„Oh et igawest' su elurada
Säraks sama lahkes lillekees!“

G. Dis.

7.

Hellad soowid, mis mu südant täitsid,
Mis mu mõttes endid pehmelt peitsid,
Neid ma täna sulle pühendan:
Toogu sulle õrnad õhtutuuled,
Ütelgu sull' lahked linnuhuuled,
Et ma sind sel tunnil terwitan.

Lillejumal tehku täna sulle
Wanikuid ja puistaku ju sulle,
Ingliahäl sind hüüdku ärkama.
Kus sa kõnnid, kus sa iial oled,
Loitku sulle armastusetuled,
Iga lill sind mõtku terwita.

P. Jakobson.

8.

Su filmis pisarate helmed
Rüüd säramas on iluga,
Kus noore armu koidukuma
Su palgel tõusnud hiilgama.

Kuis roheline mõrsjawanik
Karsk-walget otsa ehib nii,
Sa nõnda omal armastajal
Druid, puhast südant wastu wii.

Seft lillehiilgus kaob pea,
Kuis lillelehtgi närtsmist näeb,
Mis aga ustatu jüda koidab,
See ikka õnnes ühte jääb.

G. G. Luiga.

9.

Ma soowin Inne puhta hinge sunnil,
Sull' kandku teda kaisku eluring!
Sind kaitsku taewas igal elutunnil,
Ta tahtel kosugu su puhas hing.

Su lapsepõlv, kust süda rõõmu leidis,
Kus kosutas sind hella ema hool,
Nüüd seisad juba walmis reisifleidis,
Teist elu kannab kätte ajawool.

Jah, astu siis! Sind wennasoowid saatwad,
Reid pea meeles kõigel elu-aal:
Kui wahest filmad waleõrgust waatwad,
Siis moorus olgu elurõõmu naal.

Jakob Piim.

10.

Sa oled nagu lilleke,
Täis ilu, õrnust, mõnu,
Meel, mõte sõuab sinule,
Hing soowil õhtab sõnu:

Pääd siligu sul päitene,
Õht' õrnast' suud sul andku,
Arm aga minu südame
Su fuju paistma pandku!

P. Gränsfeldt.

11.

Sünnipäewaks südamest
Soowin õnne palju,
Gemale su'st igawest
Mingu kõik, mis walju.

Armastus kui koidukuld
Ehtigu su rada
Elu ainult ilutuld
Wõtku walmistada.

Karl Hiob.

12.

Lilled ja linnud kõik ära on läind —
Olen neid asjata otsimas käind;
Dõpiku laulu ja lilledega
Tahtsin, oh armsam sind ärata . . .

Kullast ja hõbedast — waene sest ma,
Süda — see ammugi sinu on ka;
Südamekene, meel kurblik on mul:
Midagi anda mul pole full! —

Lilled ja linnud ja hõbe ja kuld,
Maapäälne armastus — seegi on muld,
Kga eks ülewal walgusemaal
Ole ju andeid weel igal aal.

Sinna siis waatab mu surelik film,
Sinule palub, mu elu, mu ilm,
Palub säält kõike, mis õnnestaks sind —
Issand, ma palun, oh kuule mind!

Anna Haawa.

VIII.

Mälestuse salmid

Albumi sisse kirjutada.

1.

Kui kõnnid niidul ja,
Mäed lille lehkama:
Siis õ u n e soovin mina —
Mind meeles pea sina.

Kui kuuled kohama
Tuult puude okses ja:
Siis t e r w i st saadan mina —
Mind meeles pea sina.

P. Grünsfeldt.

2.

Eluõues õnn ja valu
Käsitäes kõnnivad,
Tunneb neid ju iga talu —
Osaks saad sa mõlemad.

E. Mun.

3.

Gluteed kui unes kääia
Meil ei kõlba kauemaks:
Lastel lauldaß': äia, äia!
Meestel: Minge elamaß'!

4.

Müragu tormid ja tuuled,
Kärfigu kohutaw kõu,
Truudusest räägiwad huuled,
Armastust awaldaß pöu.

Isamaa ehteks meil olgu,
Ühtlus, see sõidugu meid,
Hädad, kui tulemas, tulgu,
Meie ei kardagi neid.

Ühtlus meil ülemaks mõtteks,
Armastus auusamaks teeks,
Isamaa edasitõtteks,
Koduheel kuldaßeks keeks!

P. Grünsfeldt.

5.

Wahwa meesi wallaline,
Kui see tägu kuuseesja,
Laululindu ladwaassa;
Wäiksel wiisi wiletjusi,
Kuusi korda kütkendusi.

Kalewipoeg.

6.

Kui tundelained tumedad
Su soojas rinnas mäsjawad,
Siis ära ühtgi otsust tee;
Torm ei wii laewa üle wee.

A. Grenzstein.

7.

Üks ori ja üks peremees
On igauhe südames.
Kui muret peremees ei kannan,
Hääd wilja süda ka ei kannan.

A. M. Saar.

8.

Sõbrakene, seda tea:
Südamel on oma pea.

A. Grenzstein.

9.

Kui sul hall on habe suus,
Tütteid, poegi wiis ehk kuus,
Sooja ahju kõrwal poed
Ja siit mälestusi loed,
Siis ma soowin, et ka tead
Kes kord kirjutas need read.

Tundmata luuletaja.

10.

Kui sul paistwad õnnetähed
Igal pool, kus kõnnid, lähed,
Ära usu õnne ja —
Õnn on kiire kaduma.

P. Grünfeldt.

11.

Ma nopin lihtsa lille metsawilust,
Mis pole kaswatanud kunstlik käsi,
Waid loodus on ta istutanud isi,
Sest ei ta lehtagi, ei hiilga ilust.

Nii kui see lilleke on läiketa,
Nii on ka tähendus ta lihtsail lehtel —
Kui igal alandlikul aasaeltel —
Uks lihtne sõnake: „Õnn Si n u g a !”

Toon sulle ta ja palun: Võta seda
Ka selle pärjakese sekka, mida
Sull' mälestuseks palmind kallid käed.

Oh tuletab ta wähest weel sull' meelde,
Kuis korra kogemata eluteele
Meid töiwad kofku juhtumise wäed.

A. Kennit.

12.

Nõua tõtt ja õigust taga,
Töös ja sõnas ole waga:
Päike silib siis su pääd,
Taewas jagab tuhat hääd.

P. Grünfeldt.

IX.

Aprilli-salmid.

(Kirja sees wõi kaardi pääl fättesaatmiseks).

1.

Tuba wara hommikul
Mina teen a p r i l l i sul!

2.

Iga puu ja iga suu,
Iga mees ja iga muu,
Iga piiga, iga pill
Ütelgu: a p r i l ! a p r i l !

3.

Ära usu hunti ja,
Sõber, sulle ütlen ma.
Kirja saad ja ilusa,
Aga waat — a p r i l l i g a !

4.

Kirja awad rõõmuga
Ujud: kalli käest ta!
Aga oh! — sull' pika nina
Teen aprilliks ainult mina!

5.

Armas neiukene!
Sulle täna tahtsin ma
Minult feda ütelda:
Sinu jaoks on siin — piis nina,
Selle tegija — waat — mina.
Sinu wana tuttav

April.

6.

Uudis!

Täna koiduajal just,
Kui tuul puhus, nii mis lust,
Ja kui meie weskcharud
Mõttekiirul nagu karud
Shus wuhisewad,
Astus mölder uksest õue,
Tahtis jahutada põue . . .
Korraga — oh imet, hirmu! —
Prantsti! kuskus maha ta
Ja jäi — rahus noorskama!

April!

X.

Tillekeel.

Adonis. Kas süda tundis, mis suu rääkis.

Aloe. Sõprus tilgutab palsami su südame haawadesse.

Alpiroos. Sa oled mulle meelehaiget teinud.

Alpi sinilill. Mändus ja halastus on sinuga ühendatud.

Aia cypress. Ma jään sulle truuks, niikaua kui filmadel weel walguft on.

Aia freskid. Võin ma su wandeid uskuda?

Amarauthe. Ära kaota lootust; mis sa otsid, saad ka ka leidma.

Anemone. Lootus annab kannatlikkudele elu.

Ananas. Oh et ma alati su roosipuud enese huultel tunneks!

Apfelsin. Truu kuni surmani!

Aprikoos. Sinu armastus ja südamehäädus seob kõiki.

Aurikel. Salgi ei unusta ma tundi, mil sinu lähedal wõisin wiibida.

Augerwalts. Su hää süda on palju wäärt.

Auukroon. Sulle pühendan ma oma elu.

Arnika õis. Sa ei taha mind, siisgi ei jäta ma sind.

Basilikum. Minult oma lähenemisega õpid sa
mind tundma.

Bisami roos. Ma pean sind alati väga kalliks.

Balsamine. Sa ei ole ma niisugust ilu näinud.

Burgunderi roos. Ära salga!

Cactus. Kadedalt pöörab õnn mulle selga.

Cardinali lill. Armastus ei lasa ennast
pilgata.

Ceder. Miks oled sa nii lahke minu vastu.

Citron. Ole hästi ja pea mind meeles.

Citroni leht. Alati mõtlen ma sinu peäle.

Cypress. Suren ma, siis pühenda mu põrmule
üks mälestus.

Damaskuse roos. Ah, miks pidin ma sind
tundma õppima!

Ehupää. Negamööda jagab elu ka roosifid.

Elupu: Kõige suurem õnn siin ilmas on mul,
sinuga käsikäes elust läbi rännata.

Endirie. Saigi ei saa ma üht teist armastama.

Ephieu. Looda mu truuduse peäle kindlaste.

Erne õis (punane). Sa oled kelm; (walge)
Puhas süda.

Georgined. Sa oled tõesti uhke, wõi ehk petab
mind mu armamine!

Geranid. Sa oled mind petnud!

Haawaleht. Mind ähwardab hädasõht, kas
katsed mind?

Haawaks. Mul on suur kartus, aga ma ei
julge sellest rääkida.

Heinakõrs. Ma saan find warsti jälle nägema.

Hapublik. Sa waatad kadedusega mu pääle.

Hiinaroos. Sa oled mulle lubanud, mis ma
ei oleks lootnudgi.

Hiireherne õis. Ära püüa salalik olla.

Hortensia. Oh tuleks meile armastuse esimesed
päewad weel tagasi!

Hyacint (sinine). Sinust ei ole keegi parem.

" (walge). Tga sinu sõna on tõsi.

Jaanilill. Sa oled oma aja ilu.

Jalakaleht. Minu lootus on otsas.

Jalakaks. Peaegu sureksin ma rõõmu pärast
ära, kui sa mind armastad.

Jaapani roos. Üksigi roos ei ole ilma õffata,
ka kõige suurem õnn ei ole ilma õnnetuseta.

Jasmin. Sa ei mõtlegi inimeste kurjuse pääle.

Jehowalilleke. Sinu südames pole paika
pahadele mõtetele.

Jerusalema lill. Ära püüa armastuseleeki
tagasi hoida; usu, nii saame kord eesmärgile.

Juudi firšid. Sinu waade surinab mind.
Jupiteri lill. Sa walgustad oma iluga kõiki.

Käokuld. Minu armastus on lõpmata.
Kadakas. Waesus on armastuse proow.
Kadaka marjad. Ma olen fulle abiks.
Kaera ripse. Sinu ilmutus jäi hiljaks.
Kalmus. Saatus on heitlik, ei wõi õnne loota.
Kanep. Ära peida ennaft minu eest ära.
Kannike. Ära mulle nüüd kirjuta, meid wahitakse.

Kanakooll. Sa ei ole mitte alati otsekohene.
Kanawarwas. Sinu uhtusest ma ei hooli.
Kanaperseid. Mõru olen ma päält näha; kui oled mõistlik, saad hästi läbi.

Kannatuse lill. Looda ja kannata, aga waiti.
Kanarpikk. Sa näitad end mitmewärwiliselt.
Karikakrad. Talitsa oma himusid.
Karukollad. Sinu mõistus särab üle kõikide.
Karukäpad. Sa oled nii weider, et sinust aru ei saa.

Karuputt. Noorelt olen ehk mõru, aga küll loodus pärast juhatab.

Kaseleht. Sinu lähedal tunnen ma enese kõige õnnelikuma olemat.

Kaseoks. Maitse elurõõmu.

Kassikäpad. Sa andsid mulle oma armust märki.

Kassinaerid. Väljast poolt oled ja magus, seesst poolt tunnen aga sinu kibedust.

Kastehein. Üks, armastus ja lootus on kõige ülemad maapäälsed varandused.

Kartohwli õis. Kus sina oled, waikivad pillkajad.

Kastania õis. Palun andeks.

Kitse künnap. Et mind mu sõnast oled wasta-
stanud, teeb mulle rõõmu.

Kitsehein. Dota ja looda!

Kibuwits. Sa ei tea, mis walu see mulle teeb.

Kimi roos. Sinu silmist särab hääduš.

Kirji õis. Üks jüda täis armastust on mu terwe rikkus.

Kirburohi. Sa oled mu wastu kuri.

Kollukene. Aeg lendab mööda, tee ruttu.

Kobrulehed. Küll ma sind kõtistan.

Koirohi. Pruugi minu usaldust kasulikult.

Kollased kupulehed. Sa oled ropp.

Kõrbeosjad. Ega sinagi parem ole.

Koerakeel. Oled kaheteelne.

Keisri kroon. Sinu waim on kindel ja mehine.

Keisri neli. Sinu lähedus rõõmustab mind.

Kuldlilleke. Olgem rõõmsad niikaua kui meil
fewade koidab.

Kuldohakas. Tahad sa mind wähest petta?

Kuldlakk. Kingi mulle, mis ma sinult juba
ammu palusin.

Kullerkupp. Ma olen igaweste sinu.

Kulliküüned. Ära ole nii ninatark.

Kufemarjad. Tagane minust.

K u t e h a r i. Sinu waade trehwab mu haawatud
jüdan — miks ei tee sa seda terweks?

K ü m m e l. Arm särab sinu filmadest.

K o o t u s p a l m i p u u l e h t. Ma tänan sind su
wiisakuse eest.

K õ r k j a s. Ole kindel.

K ö ö m n e l e h t. Ära ennast tabada lahe.

K u r g i l e h t. Ma soowin su saatja olla.

K u u r o o s. Ma usun su sõna.

K u u e p ä e w a r o h i. Hoian sinu nagu ussi eest.

K ü ü s l a u f. Sinu eest pean ma end alati kõrwale
hoidma, sest sind nähes tulewad mulle pisarad
filma.

L a b r a d o r i õ i s. Maitse oma elufewadet, kes
teab, kas sügis sulle enam rõõmu teeb.

L a m b a k õ r w a d. Miks ja mind kiisad?

L a m b a n i s a d. Sa ei kõlba mulle.

L a m b a o h l i k a d. Sa oled wäga muutlik.

L a w e n d e l. Su argtus teeb sind ilusamaks.

L e w k o j e (punane). Mis oleks elu, kui armas-
tust ei oleks?

L e w k o j e (walge). Süüta olek ja armastus on
sinu pääomadused.

L i l i e (walge). Kes on weel nii õrn ja süüta kui
sina?

L i l i e (punane). Ära ole nii kirdline oma armas-
tuses.

L i n n u r o h i. Annad lootust oma õnnele.

Einaõis. Mil seob meid truud armastus?
Eipstok. Sinu läbi tuleb mulle uus wõim.
Eodjapuu õis. Täta oma tujud maha.
Eoorberi leht. Ma saan kõik tegema, et sind
aga omale wõita.
Eoorberi õis. Minu õnn õitseb sinu kõrwal.
Eõune lill. Kannata, küll tuleb palk.
Eumekelluke. Esmese armu kuldne uni, kuis
oled ja minuist ära läinud.
Euualurohi. Ma ei tunne igatsust.

Maanõelad. Mis walu sul on?
Mädarõigas. Kas said aru?
Madaras. Sa mõnitad aga mind.
Mailill. Kas magan ehk olen ülewal, ikka sei-
jab su kaju mu filmade ees.
Mairoos (punane). Kõik mis mul on, olen ma
sinu armastuse läbi saanud.
Majoran. Ära usu, et oma eesmärgil oled.
Maarja kastehein. Armastusele andakse
kõik andeks.
Maarja sõnajalg. Ole mulle müüriks.
Maasika õis. Eootus tähtab minu südames.
Maasik-mari. Mil wõin ma sind noppida?
Märtfikelluke. Kas on su süda veel waba?
Meelespea-lill. Tal ei unusta ma sind,
sündigu, mis tahes.
Meliss. Ära pruugi minu armastust mitte kur-
jaste.

Meliss (Türgi). Pisar läigib sinu silmas.

Meloon. Ükskord tuleb ometi paras aeg.

Metspipar. Oled küll tibe, sõber!

Metsmoorid. Ära püüa nii libeda keelega olla.

Metsniiu. Sinu laimdus ei tee mulle mitte midagi!

Mets=jalat. Ole terve, küll teen oma poolt sedasama.

Mida kauem, seda parem lill. Meie armastus mingi ikka kindlamaks.

Mirdi oks ehk õis. Sinu käest ootan ma pruudipärga.

Mooni lill. Ma ei taha su soovist vastu olla.

Murulauf. Su vastus on tibe aga tõsi.

Mustika õis. Kannatlikult kanname kõike muret ja rõõmu.

Mustpää. Sinu pääle mõtlen ma ikka ja alati.

Mustjuur. Kas lubad mind aidata?

Muskati õis. Sind mitte usaldada oleks ületõhus.

Mürt. Ma olen su pääle vihane.

Mürk. Sa oled üks rahurikkaja.

Naadid. Pean sinust vähe lugu.

Naari leht. Sinu külmus teeb mind viimaks veel hulluks.

Naestepunad. Terwitan sind.

Naese ninepuu õis ehk leht. Miks püüad sa mind ikka haawata.

Nartsiis (kollane). Sinu kahtlus waewab mind.

Nartsiis (walge). Ära uhke ole.

Naljalilleke. Ma igatsen su armastuse järele.

Nelk (punane). Mis arm sulle ei anna, jeda annab sõprus.

Nisupää. Ärn armastuse igatusus, oh et sa alati meie ümber lehwiks!

Nõges. Sa oled wäga teraw oma sõnadega.

Nõiafõllad. Sinu käes seisab woli, mind õnneliseks ehk õnnetuks teha.

Odrapää. Ma saan sind warsti nägema?

Ohakad. Sa oled mulle palju meelehaiget teinud.

Oleandrileht. Sa oleks mind pidanud waremalt hoiatama.

Olipuuleht. Ma pakun sulle kätt lepituseks.

Orange õis. Mu ainus soov on, sind omaks nimetada.

Orasrohi. Miks tüfid ja mu südamesse.

Dunapuuleht. Kas ma tohin su armuosaliseks saada?

Dunapuu õis. Dota.

Õõkuninganna. Sa saad wähe armastust leidma.

Õõsina. Ära anna end meelitajate kilda.

Päewalill. Sa oled weel kaugel oma eesmärgist.

Päewaroos. Usjata on su uhkus.

Palutakjas. Ega sa haige ei ole?

- Pajuleht. Kui sa teaks, mis sa mulle olid!
Paisulehed. Ei ole lusti.
Pärnaleht. Armukaisus ununeb kõik.
Pärnaõis. Kuule mu palwet.
Partsihein. Sa kosutad mind.
Peterfili. Sind ehiv alandlik meel.
Pillerkonik. Sinu eest olgu mul kõige suurem
hoolekandmine.
Pihlaka õis. Ma ei saa su usaldust mitte
kurjasti pruukima.
Pirni õis. Oh kui häämeelega usaldan ma sind.
Piprarohi. See on küll tibe, aga tõsi.
Piibelehed ja õis. Rõõmustan sind kingi-
gitusega.
Pomerantzi õis ehk leht. Ma ei lepi
sinuga ial ära!
Põldkumel (walge). Ara ole nii räpakas.
Põllunelik. Sinu ilu on waimustaw.
Pukipuu oks. Tohin ma loota?
Pujud. Ei pane tähelegi.
Põierohud. Armasta enam puhtust, siis on
kõik häa.
Põldhumal. Ma loodan edespidi rõõmupäewi.
Pohlamaris õiega. Mälestuseks jätan sulle
oma südame.
-

Rahanduferohi. See sündis wist kogemata.
Raudnõges. Ole ettewaatlik, et sa iseenele läbi
mitte kahju ei saa.

Raudrohi. Dota rahuga kõige Rõrgema otsust.
Ranunken (näälifene). Oma ilusa lauluga tegid
sa meile palju rõõmu.

Ranunken=roos. Ära ole mitte liblikas.

Rebasesaba. Tarwis tähele panna.

Reinwarss. Oleme ju weel tundmatad.

Refeda. Kas sa fiis minu sõprusest midagi ei
aima?

Ristikein (härjapää). Ilma armastujeta ei
ole õnnistust.

Ristikeinaleht. Mis su süda mõtleb, sellest
räägib su film.

Roos (kollane). Kas ma võin kõik sinu armas-
tusest oodata?

Roos (walge). Su õrnal rinnal lase mind puhata.

Roos (punane). Ära põlga mu südant, see saadab
mind meeleeäraheitmisele.

Roosinupp. Ja.

Rõigas=hein. Täta oma lori.

Roosileht. Parema oleks olnud, kui sa oma
armastust ei oleks avaldanudgi, ma ei või teda
mitte wastata.

Rosmarin. Pea saame igaweste lahkuma.

Ruulilill. Ma ei jää sinust kuhugi maha.

Saareleht. Vihtne, aga ilus.

Salbei. Dota, küll kord kahetsed.

Sammal. Waikjelt awab meile õnnetaewas.

Samblaroos. Iga päew, armuke, toob sulle uut rõõmu.

Sarapuu oks. Sind pean ma mahajätma, ehk küll süda tahab lõhkeda.

Seakapsad. Rumal lori.

Sinep. Su sõnad on mu keewa südant jahutanud.

Sinilill. Ole sina mulle nii truu, nagu mina sulle, siis on kõik hää.

Sirel. Nüüd alles tunnen ma su väärtust.

Sookael. Sa oled kõlmatu.

Sõstraleht (musta). Looda, see aitab nüüd.

Sõstraleht (punase). Ma saan tõe walge ette tooma.

Sõnajalg. Ära usu teiste juttu.

Sõrmkübar. Hoi end teatava inimese eest.

Surmaputk. Sa oled ju lõpmata tige.

Südamerohud. Hoi oma süda mulle.

Sügise roos. Mu süda tujuk igatsedes sulle.

Tammeleht. Raitse mind.

Takjas. Ma tunnen ennast sinu lähedal õnnetu olevat.

Tatraõis. Mitte maapäälsed warandused ei tee meid õndsaks.

Teeleht. Waata tagasi oma möödaläinud elu pääle.

Tedremaran. Su mõistus näitab segane olevat.

Tiferberileht. Nutta aegamööda.

Tondikübar. Tulgele jääb wõit.

Doome õis. Boorus on igawene.
Dõrwanelk. Ara ehi end wõõraste fulgedega.
Dulilill. Nagu tema, nii põleb mu süda sulle.
Dulp. Sinu waade on mulle õnnistuseks.
Dubaka õis. Mu hinges on palju wanu mälestusi elule ärganud.
Dhymian. Ma ei mõista find õieti.

Ubaleht (aias). Miks ei wasta sa mulle?
Uba õis. Hoi oma lootust.
Ubaleht (soos). Ma ei tea.
Umbrohi. Hää puu kannab hääd, halb puu halba wilja. Eks ole tõsi?
Uheksamehewägi. Tõud on mehe uhkus.
Ulekäija rohi. Kõik pole kuld, mis hiilgab.

Wabarnaleht. Teata mulle oma möödaläinud elust!
Walged kupulehed. Snnetus ei käi mitte kiwe ja kändusid mööda.
Warjakabi. Ei!
Weepipar. Sul on kiwine süda.
Werihein. Oma elu wõin ma sinu eest jätta.
Wiigileht. Mis on elu ilma finuta?
Wiigimari. Peaks ma ometi su armastuse osaliseks saama!
Wikk. Ma wõin sulle wäga hästi ei! ütelda.

Wiinaõis. Sinu auusust ja puhtust imestamad kõik.

Wirn. Sa ostad mind kenaste oma tööku mäsfiida.

Wliedripuu. Hoia oma puhtust.

Wõilill. Sinuta ei või ma õnnelik olla.

Wõhumõõk. Ilmaaegu oled mu südant hakanud.

Wuõsilill. Sa oled mu elu ja ilu.

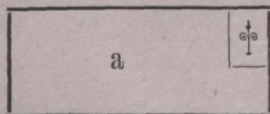
Ximensie. Sinu kahju ei ole raske tasuda.

Ylop. Sa hoiad ennast minu eest sellepärast kõrwale, et mind nähes ära punastad.

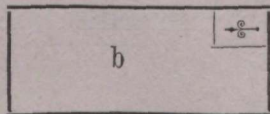
XI.

Postmarkide keel.

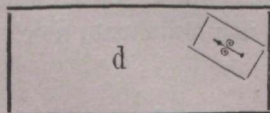
Nagu lilledel, nii on ka postmarkidel oma keel, mida armastajad peavad mõistma. Et Gestikeeles seni selle kohta peaaegu veel mitte midagi ei ole kirjutatud, siis arvasin tarviliseks, postmarkide keelt siin avaldada, nagu ta alamaal seisab.

Postmark tähendab, kui ta ülewal ümbriku parempoolse nurga pääl püsti¹⁾ seisab (fujutus a): „Ma soovin sinu sõprust!“

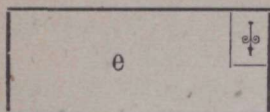

Põigiti (fujutus b): „Armastad ja mind!“

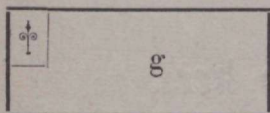

Wiltu (fujutus d): „Kirjuta kohe wastust!“

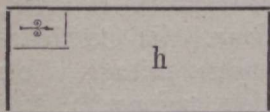
1) Waadatagu fujutustest järele, nool tähendab, kuida pidi postmark pääl peab olema.

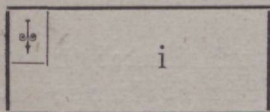
Püsti, aga ümberpöö-
ratud (fujutus e): „Ära
kirjuta enam!”

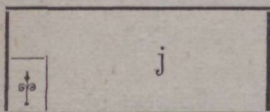
Pahemal pool ülemisel
nurgal püsti (fujutus
g): „Ma armastan sind!”

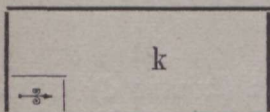
Põigiti (fujutus h): „Minu
süda on teise pärast!”

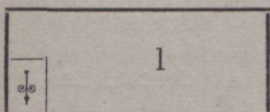
Püsti, aga ümberpöö-
ratud (fujutus i): „Su-
mal terwitagu sind, mu
armsam!”

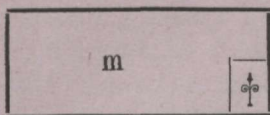
Pahemal pool alumise
nurga pääl püsti (fu-
jutus j): „Trundus leiab
palga!”

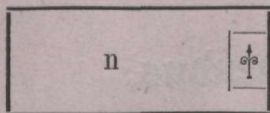
Põigiti (fujutus k): „Säta
mind üksi minu walu sisse!”

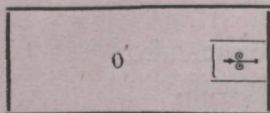
Püsti, aga ümberpöö-
ratud (fujutus l): „Ma
põlgan sind!”

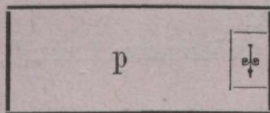
Paremal pool alumise nurga pääl püsti (fujutus m): „Sinu armastus teeb mind õnnelikuks!“

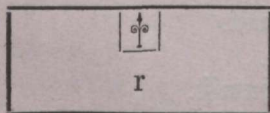
Ühes reas nimega ja püsti (fujutus n): „Õta mu armastust vastu!“

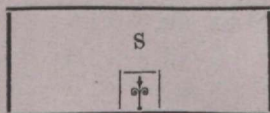
Põigiti (fujutus o): „Ma igatsen sind näha!“

Püsti, aga ümberpööratud (fujutus p): „Ma olen andeks andnud!“

Ülemal firja keeskohal (fujutus r): „Sa!“

All firja keeskohal (fujutus s): „Si!“

XII.

Wärwide tähendus.

Kollane tähendab: kahtlust armastuses.

Kollane ja must: elu põlgamist.

Kollane ja pruun: elu muret.

Kollane ja hall: õnnetust.

Kollane ja ihukarw: trööstimata kurbtust.

Must: leina ja kurbtust, ka auu.

Must ja hall: südamewalu.

Must ja pruun: mure rõhumist.

Must ja ihukarw: õnne.

Must ja wiolett: ebaõnne, ka ilu.

Punane (tume): kindlat armastust.

Punane (hele): kindlist armastust.

Punane ja hall: kindlameelelist armastust.

Punane ja must: armastuse kahtlust.

Punane ja pruun: õnnetut armastust.

Punane ja sinine: truu armastust.

Punane ja roheline: armastuse lootust.
Punane ja kollane: armastuse nurjaminekut.
Punane ja ihukarw: woorust.
Punane ja wiolett: õrna armastust.

Roheline: lootust.
Roheline ja sinine: kindlat lootust.
Roheline ja must: nurja läinud lootust.
Roheline ja kollane: kaduwat lootust.
Roheline ja pruun: ebalootust.
Roheline ja hall: kahtlast lootust.
Roheline ja ihukarw: wooruslist lootust.
Roheline ja wiolett: wähe lootust.

Sinine: truudust.
Sinine ja hall: kahtlast truudust.
Sinine ja kollane: truuduse murdmist.
Sinine ja must: warjutruudust.
Sinine ja ihukarw: kindlat truudust.
Sinine ja punane: truu armastust.
Sinine ja wiolett: kawalat truudust.

Walge: süüta olekut ja puhtust.
Walge ja hall: hinge puhtust.
Walge ja kollane: rahulolemist.
Walge ja must: süüta kannatamist.

Walge ja pruun: armastuse wastufõla.

Walge ja punane: süüta armastust.

Walge ja roheline: sõbralist olekut.

Walge ja sinine: õiglast meelt.

Violett ja hall: elusaatust.

Violett ja pruun: laidumäärt armastust.

XIII.

Nimede tähendus.

A d o l f tähendab: awitaja.

A l b e r t: õiglane.

A l e x a n d e r: wõitja.

A l w i n e: südame wõitja.

A m a l i e: puhas.

A m a n d a: armastuse wäärtus.

A n d r e s: mehine.

A n n a: ilmsüüta.

A n t o n: paluja.

A n t o n i e: auukrooni wäärt.

A r n o l d: truusüdameline.

A r t h u r: tugew.

A u g u s t: õnnelaps.

A u g u s t e: õnnelik.

A u r e l i a: kulda wäärt tütar.

A u r o r a: koit.

B e r n h a r d: wägew.

B e r t h a: ilus.

B e t t y: Sumala walitsuse kepp.

C a r l: tegew mees.

C h r i s t i a n: kristlik.

Christine: kristliku meeleline.

Constantin: kindel.

Cornelius: truu.

Daniel: õige.

David: armas.

Eduard: truu kaitsja.

Eleonore: kaastundlik.

Elias: Jumalale truu.

Emanuel: õnnistatud.

Elisabeth: } Jumala walitsusekepp.

Elise: }

Emil — Emilie: wiisakas.

Emma: kodune.

Ernestine — Ernst: proowitud.

Felix: õnnelik.

Ferdinand: warjaw.

Franz: prii.

Friedrich: kindel wari.

Gabriel: kuulutaja.

Georg: looduse sõber.

Gottfried: Jumala rahu.

Gottthard: Jumalakartlik.

Gottlieb: Jumala armastaja.

Gregor: walwas.

Gustav: õnnelik.

Hans: rikas.

Heinrich — Hindrek: julge.

Helene: wõitja.

Helmine: hiilgaw.

Henriette: kütt.

Hermann: wahwa.

Hugo: förge.

Hulda: mahe.

Jakob: naerja:

Ida: önnelik.

Johannes:

Johanna: } Sumala kingitus.

Jaan:

Joosep: fange.

Josephine: lasterikas.

Julie: roosinupp.

Julius: noormees.

Juta: wägew.

Karolina: tegew.

Katarine: } wiisakas.

Kadri:

Klara: puhas.

Konrad: osaw.

Laura: loorberiga kroonitud.

Leonhard: wapper.

Leonore: kaastundlik.

Leopold: wäga julge.

Liina: tegew.

Liisa: örn.

Lotte: kindel.

Louise: kuulus fangelane.

Ludwig: kuulus fangelane.

M a r i e: walitseja.

M a r t a: murekandja.

M a r t: julge.

M a t h i l d e: truu naene.

M i h k e l: Jumala sarnane.

M i i n a: armurikas.

N a t a l i e: elurõõmus.

N i k o l a i: rahwawalitseja.

O s k a r: õnne alustaja.

O t t o: maja isa.

P a u l: wäike.

P a u l i n e: pisike.

P e e t e r: kaljukindel.

R e i n h a r d: õiglane.

R i c h a r d: jõuline.

R o b e r t: nõuuandja.

R o o s i — R o s a l i e: roosikena.

R o s a: õitsew.

R u d o l f: nõuuandja.

S a m u e l: jumalik.

S i m o n: kuuldud.

S o p h i e: tarkus.

T h e o d o r: jumalameelne.

T o o m a s: kaksik.

V i c t o r: wõitja.

W a l t h e r: käsija, walitseja.

W i l h e l m: wägew kaitaja.

W o l d e m a r: iseseisja.

XIV.

Mitmesugust nalja.

I.

Küsimised ja kostused.

1. Mis on see, millega Adam algab ja Ewa lõpetab?

Täht a.

2. Mispärast on kõik kirbud mustad?

Nad leinavad oma tapetud jugulasi.

3. Mis wahel on inimese ja eesli wahel?

Inimest võib küll eesliks, aga eeslit mitte inimeseks pidada.

4. Mispärast kuningal ei ole maad ega merd?

Mängukaartide kuningal.

5. Mispärast on ilmas palju parteimehi, kes rahwast ei taha kasulikult eestweda?

Sellepärast, et nad rahwast tahawad kawalaste oma kasuks juhtida ja tagast ajada.

6. Kuda võib advokaati wanfri rattaga wõrrelda?

Mõlemad nõuawad määret, enne kui käima hakkawad.

7. Mil peab kuningas habemeajaja ees mütsi maha võtma?
Kui ta enesel juuksid laseb lõigata.
8. Kes on need inimesed, kes seda rikkamaks saavad, mida rohkem nad üksteisele annavad?
Armastajad.
9. Kui palju kaalub kuu?
Üks nael, sest tal on neli weerandit.
10. Misjugune hammas ei asu mitte juus?
Haljahammas.
11. Kus võetakse wee eest kõige kallimat hinda?
Apteegis.
12. Mitu tähte on piiblis?
Kuu, nimelt p, i, h, e, l.
-

II.

Seltslised mängud.

1.

K i n d a m ä n g.

Kõik koosolejad istuvad ringi toolide pääle. Üks nendest võtab ühe kinda ja wiiskab kellegile süle ning ütleb ise selle juures: õ h t, ehk w e s i, ehk m a a! Ütleb wiiskaja õ h t, siis peab see, kellele finnas wiisati, ruttu üht looma nimetama, kes õ h u s elab, üteldakse m a a, nimetatatakse looma, kes m a a p ä ä l elab, üteldakse w e s i, siis looma, kes w e e s

elab. On ta wastuse andnud, mislab ta finda jälle ühe teise julle ja hüüab selle juures jälle üht nendest kolmest sõnast, mis pääle jälle wastatakse j. n. e. Kes ruttu ei wasta ehk walesti wastab, annab p a n d i.

2.

R i i m i m ä n g.

Iga koosoleja wõtab enesele nime, mida ta hääks arwab, aga teisele mitte ei ütle ja istub ringi toolide pääle: Nüüd sõnab keegi oma naabrile: Mu nimi on Mart Mõrumees! ja teine peab sellepääle filmapilk riimis wastama, umbes: Sa istud musta tindi sees, ehk: Sa oled nagu kala wees, ehk; mis wahid sa nii minu ees! Sellepääle ütleb jälle wastaja oma naabrile: Mu nimi on Julie Tutukas! ja see naaber peab jälle riimis wastama, umbes: Sa elad ilmas ilusas, ehk: Sul pulmapäew on tulemas j. n. e. Nii läheb mäng edasi. Kes kohast riimi ei leia, ehk wana kordab, annab pandi.

3.

Tehatakse 24 sedelit ja kirjutatakse nende pääle numbrid, esimese pääle 1, teise pääle 2 j. n. e. kuni 24. Sedelid rullitakse kokku ja pandakse kübara sisse. Nüüd wõtab enesele igaüks, kes kaasa mängib, kübarast ühe sedeli ja jaab siis küsimise pääle:

„Kuda wõin ma õnnelikuks saada?“ wastuse, mis terwele seltskonnale siit etteloetakse*)

K u d a w õ i n m a õ n n e l i k u k s s a a d a ?

Wastused.

1. Kui oskate oma soowisid parajas piiris pidada ja sellega rahul olete, mis Teil juba on.

2. Teie ei tohi mitte kurwastuse küttesse langetada, katsume tööst lõbu leida.

3. Ärge mõtelge mitte alati selle pääle, mis Te olete kaotanud, elage olemisele ja õppige lootma.

4. Elage enam oma perekonna hääks.

5. Ärge oma tutwate wastu mitte nii awalik olge, see teeb Teile kahju.

6. Ärge lootke inimeste käest mitte liig palju, Teie wõite oma lootuses petetud saada.

7. Olge enam sõbralik oma ümbruskonnas, siis armastatakse Teid enam.

8. Kandke oma terwise eest enam hoolt.

9. Teie ei pea teiste wastu mitte nii umbusklik olema, kõik ei mõtle Teiega mitte pahaste.

10. Õppige enam rõõmu tundma ja Teie saate õnnelikum olema.

11. Walige enesele üks tõsine sõber ja Teie elu on ilus ja õnnelik.

*) Rohkem niisugusid mängusid leiab lugeja raamatust „Õnneandja Vinnuke“.

12. Ärge püüdke mitte rikkust ja auu, Teil on seda juba isegi küllalt.

13. Olge julge, kõik takistused saate Teie ära-
wõitma.

14. Otsige õnne oma enese ligikonnast.

15. Kes elus inglid otsib, see ei leia ialgi, mis talle tarwis on; otsige inimesi ja Teie leiate inglid, kes Teile õnne toob.

16. Andke saadud pahadused andeks ja Teie saate palju õnnelikum olema.

17. Kui Te ise mitte õnnelik ei ole, siis kat-
suge teisi õnne poole aidata; uskuge, see õnnestab.

18. Valige enesele kohane ümbruskond, Teie saate väga õnnelik olema.

19. Kui Te mitte õnnelik ei ole, siis on see ainult Teie oma süü.

20. Teie peate enesele seltsilise walima, kes Teie rõõmu ja kurbtust aitab kanda.

21. Sppige rahul olema ilma sellela elada, mida Teil mitte ei ole ja Teie olete õnnelik.

22. Üksigi ei ole õnne enam väärt kui Teie.

23. Katsuge sellest, mis Teil juba on, rohkem lugu pidada, soovimised ei anna õnne.

24. Tehke oma õnne eest enam tööd.

III.

Kenad funstid.

1.

Põleb ja ei põle ära.

Tasfuräti fastetaks mee sisse, nii et ta hästi märjaks saab; selle pääle walataks talle piiritust pääle, pandaks kahwli otja ja süüdataks tuli külge. Tuli põleb üle ja üle, tasfuräti jääb aga täitsa terveks.

2.

Muna külmas wees keeta.

Muna pandaks kruusi sisse, walataks külma wett pääle, kallataks kustutamata lupja juurde ja kaetaks päält kinni. Küfi aja pärast on muna küps, nii et süüagi võib.

3.

Muna pudelisse ajada.

Muna leotatakse niikaua äädika sees, kuni ta poor pehmeks läheb, topitakse siis pudeli kaelast sisse ja walatakse külma wett tagast järele, mille pääle muna jälle endiseks kõwaks läheb.

IV.

Meelespidamiseks.

Wiisakas olek on häädele kombetele ilustawaks wärwiks, halwadele kinnikatjaks.

Hiina wanašõna.

Kõige raskem ja loomu = wastalisem töö näikse inimesele see olema, jääb see wastu lahkes meeles ja hääs tujus olla, kus need tema wastu tumedad ja hoolimatad on, kellelt temal õigus on enese wastu lahkuft ja lugupidamist näha. Katju siiski seda raskust enese pääle wõtta, kui elusaatus sulle teda pakkunud ja kui sa üleüldse kannatada wõid; see waew saab sulle, kui ehk küll mitte igakord, enamasti aga siiski sajakordse õnnistusega tagasitafutud.

J. Särw.

Kaswamine, kaudemale jõudmine kõiges häädukses on täielise õnneliku elu paleus ja põhjus.

Paul Mantegazza.

Mõtelda, mis tõsi, tunda, mis ilus, ja tahta, mis hää on, sellest tunneb waim mõistliku elu eesmärgi.

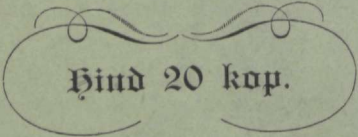
Plato.

Ära arwa seda oma tõsiseks sõbraks, kes kõiksõnad ja teod hääks kiidab, waid ennem seda, kes sõbralikult sinu wigasid laidab.

Scheffel.

A decorative flourish consisting of two symmetrical, swirling lines that frame the text.

Hind 20 kop.